

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Teologická fakulta
Katedra etiky, psychologie a charitativní práce

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Sociální práce v dějinách pastorace v letech 1900 -1948

Vedoucí práce: Dr. Ing. Alois Křišťan, Th.D.

Autor práce: Lubomír Hannig

Studijní obor: Sociální a charitativní práce

Forma studia: prezenční

Ročník: 4.

2014

Prohlašuji, že svojí bakalářskou práci jsem vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě (v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Teologickou fakultou) elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz. provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na obhajování plagiátů.

Datum,

.....

Mé poděkování patří vedoucímu práce Dr. Ing. Aloisu Křišťanovi, Th.D., za vstřícný, trpělivý přístup a cenné rady. Chci také poděkovat své přítelkyni BcA. Klárce Věžníkové za duševní podporu a cenné rady. Mé poděkování patří též Bc. Tomáši Hubovi, za cenné informace. Své sestře Klaudii chci poděkovat za oporu a mé poděkování patří také všem, kteří mě jakýmkoliv způsobem podporovali.

OBSAH

ÚVOD	5
Sociální práce v dějinách pastorační v letech 1900 -1948.....	7
1.1 O působnosti duchovenstva v otázce sociální	8
1.2 O působnosti duchovenstva v otázce sociální	9
1.3 O působnosti duchovenstva v otázce sociální	12
1.4 O působnosti duchovenstva v otázce sociální	16
1.5 O působnosti duchovenstva v otázce sociální	20
2.1 Sociální křesťanské hnutí ve Francii	23
3.1 Sociální péče obecní	23
4.1 Sociální pojištění osob samostatně výdělečně činných.	28
5.1 Sociální otázka. Ukázky.....	31
6.1 Základní směrnice křesťanské nauky sociální.....	34
7.1 Vládní nařízení č. 378, ze dne 19. listopadu 1942, o Sociální pomoci pro Čechy a Moravu.....	36
8.1 Sociální týden	40
Souhrn.....	41
ZÁVĚR	46
SEZNAM LITERATURY	47
ABSTRAKT.....	52
ABSTRACT.....	53

ÚVOD

Hlavním důvodem pro zvolení tématu bakalářské práce je spojitost se sociální prací. Jednak bakalářská práce již v názvu naznačuje, že se bude zaměřovat na sociální práci v historickém kontextu, a také díky cíli práce komentovat články z pohledu současné sociální práce umožňuje téma bakalářské práce využít poznatky ze sociální práce ve vlastním zájmu a rozsahu. Bakalářská práce se zaměřuje na období let 1900 - 1948. Pohled na sociální otázku na počátku minulého století je zvolen záměrně, neboť se autoři intenzivně zabývali sociální otázkou a pohledem na uspořádání společenského zřízení tak, aby vyhovovalo jak lidem, tak státu. Rokem 1948 období končí z důvodu, že rokem 1948 končí články z internetového portálu Depositum Karlovy Univerzity a také proto, že se jedná o významný historický mezník, kdy nastoupil komunismus v Československu k moci. A to mělo podle mého názoru vliv i na sociální práci a její pojetí. Zvolené období je velice pestré. Obsahuje císařství, první a druhou světovou válku. Toto období bylo zvoleno záměrně také proto, že zde byla stanovena hypotéza v rámci cíle bakalářské práce. „Byla sociální pomoc realizována také v období první nebo druhé světové války?“ Články bakalářské práce budou řazeny vzestupně podle roku vydání. Cílem bakalářské práce je vyhledat na internetovém portálu Depositum Karlovy Univerzity v sekci Českého katolického duchovenstva články související se sociální prací. Jedná se o články, které slovo sociální obsahují v názvu O působnosti duchovenstva v otázce sociální, Sociální péče obecní, Sociální otázka atd. Tyto články dále okomentovat z pohledu současné sociální práce. Mezi oba texty jsem vložil komentář. V čem se původní článek s komentářem současné sociální práce shoduje, popřípadě v čem jsou texty odlišné. K daným textům bude přidán také komentář související se sociální politikou, která se sociální prací úzce spolupracuje. Sociální politika se zaměřuje na sociální dávky, státní sociální podporu, dávky sociálního zabezpečení a jinou tematiku, díky které sociální práci doplňuje a rozšiřuje o poznatky ze sociální politiky. Bakalářská práce vychází z článků uveřejněných na internetovém portálu Depositum Karlovy Univerzity, dále také z časopisu Sociální rozhledy. Časopis Sociální rozhledy je v Depositum Karlovy Univerzity pouze v neúplné formě. Doplňuje bakalářskou práci, protože se zaměřuje na sociální tematiku. Například Sociální pojištění a sociální otázku. V bakalářské práci jsou také použity především publikace

Oldřicha Matouška *Základy sociální práce*, *Sociální práce v praxi*, *Encyklopedie sociální práce*, *Slovník sociální práce* atd. Ze sociální politiky pak publikace Vojtěcha Krebse *Sociální politika* a Martina Potůčka *Sociální politika*. Pro větší názornost je rozvedena sociální práce a sociální politika v bakalářské práci v širším kontextu. Například u sociálních dávek i podmínky pro získání dávky a její specifika. V bakalářské práci je také větší pozornost zaměřena na práci s některými sociálními skupinami. Jedná se například o sociální práci s uživateli drog, sociální práci s rodinou, sociální práci s lidmi ve výkonu trestu atd.

SOCIÁLNÍ PRÁCE V DĚJINÁCH PASTORACE V LETECH 1900 - 1948

Bakalářská práce je rozdělena do 12 článků. Při rozboru článků je postupováno dle modelu, který je uveden v úvodu. Bakalářská práce začíná studií 5 článků na pokračování od Antonína Skočdopoleho O působnosti duchovenstva v otázce sociální. První část Skočdopoleho studie naráží na nápravu společenských poměrů a to konkrétně tak, aby tato úprava vyhovovala státu i lidem. V závěru studie se Skočdopole zaměřuje na pojem solidarita. Dále se ve své studii Skočdopole zaměřuje na rodinu. Říká, že péče o rodinu je sociální prací ve smyslu nejvlastnějším. Po rodině se část Skočdopoleho studie věnuje péči o dospívající mládež a to především její vzdělání. Také se článek zmiňuje o péči o dívky, které přicházejí do města, aby nebyly okradeny. V následující studii Skočdopole opět kritizuje společnost a nešvary ve společnosti a pokouší se poukázat na nápravu společenského řádu. Poslední část Skočdopoleho studie se zaměřuje na hospodaření s penězi formou záložen. A v závěru se zmiňuje o pojištění na život (v dnešní době úrazové pojištění) a pojištění na rentu (v dnešní době důchodové pojištění).

Po dlouhé Skočdopoleho studii následuje článek od Josefa Hanuše zaměřený na založení sociálních oborů a právnických oborů v sociální práci. Dalším článkem je již článek od Josefa Hronka, který se nazývá Sociální péče obecní a sděluje čtenáři dělení sociální péče v roce 1924.

Následují články z časopisu Sociální rozhledy. Článek zabývající se úrazovým, nemocenským a důchodovým pojištěním. Článek zaměřený na sociální otázku dělení potřeb a jejich saturací.

Článek od Josefa Kratochvíla se zaměřuje opět na reformu společnosti a nápravu společenských poměrů. Josef Kratochvíl zmiňuje nápravu společenských poměrů z pohledu papežské encykliky Rerum Novarum. Předposlední článek se věnuje vládnímu nařízení sociální pomoci pro Čechy a Moravu za protektorátu. Na závěr se článek zabývá prací a to konkrétně tím, že práce by měla vést k všestranné sociální spokojenosti lidí, společnosti i Státu.

1.1 O působnosti duchovenstva v otázce sociální

Článek: O působnosti duchovenstva v otázce sociální.

Autor: Dr. Antonín Skočdopole

ČKD, ročník 1906, číslo 1. Na stranách. 7-13.

V roce 1906 poukazuje Skočdopole na rozvrat společnosti, ve které panuje nemravnost, a lidé jsou ovládáni po celém světě vášněmi. Tohle všechno se podle něj nejvíce projevuje v sociální oblasti. Sociální otázka je podle něj nejasná a měl by se upravit společenský řád tak, aby vyhověl oběma stranám, jak státu, tak lidem, aby byl zajištěn oboustranný blahobyt. Naráží zde na nepoměry mezi bohatými a chudými, a snaží se o úpravu společenských poměrů. První a zásadní otázkou je pro něj v oblasti sociální otázka hospodářská a otázka solidarity bohatých s chudými a vyrovnání společenských poměrů.¹ „Organizace průmyslová spočívala na základech solidarity a křesťanské lásky, za cíl majíc, aby zdroje výživy se rozdělily mezi mnohé samostatné provozovatele a výsledkem tím, že by jedni nemohli rozšířiti se tolik, aby jiným již možno nebylo vedle nich obstáti.“²

Počátek článku Antonína Skočdopoleho se zaměřuje na nápravu společenského řádu tak, aby vyhověl oběma stranám a to jak státu, tak lidem. V této skutečnosti shledáváme souvislost mezi současnou sociální prací a článkem Antonína Skočdopoleho v reformním paradigmatu. Sociální práce v reformním paradigmatu předpokládá určité sociální fungování jedince ve společnosti. A to konkrétně tím způsobem, že se snaží budovat společnost na pokud možno rovnostářských principech s ohledem na jednotlivé společenské třídy. Sociální práce je tak založena na spolupráci, solidaritě a rovnosti různých společenských vrstev. Sociální pracovníci se v rámci reformního paradigmatu snaží o zvýšení podílu jedince v sociální práci na tvorbě a

¹ SKOČDOPOLE, A. O působnosti duchovenstva v otázce sociální, *časopis pro katolické duchovenstvo*. č. 1, 1906, s. 8. [online]. [cit. dne 21. 10. 12]. Dostupné na < http://www.depositum.cz/knihovny/ckd/tiskclanek.php?id=c_21251>.

² SKOČDOPOLE, A. O působnosti duchovenstva v otázce sociální, *časopis pro katolické duchovenstvo*. č. 1, 1906, s. 9. [online]. [cit. dne 21. 11. 13]. Dostupné na < http://www.depositum.cz/knihovny/ckd/tiskclanek.php?id=c_21251>.

změnách své vlastní sociální situace a společenských institucí.³ V návaznosti na reformní paradigma sociálním fungováním rozumíme schopnost jedince vytvářet vhodné sociální vazby mezi lidmi a adekvátním způsobem reagovat na požadavky vycházející z prostředí.⁴

Skočdopole se v závěru článku zmiňuje také, že zásadní otázkou v sociální oblasti je pro něj otázka solidarity bohatých s chudými. „Organizace průmyslová spočívala na základech solidarity a křesťanské lásky, za cíl majíc, aby zdroje výživy se rozdělily mezi mnohé samostatné provozovatele a výsledkem tím, že by jedni nemohli rozšířiti se tolik, aby jiným již možno nebylo vedle nich obstáti.“⁵

Tento princip tedy princip solidarity se uplatňuje také v současné sociální politice. Princip sociální solidarity je založen na vzájemné podpoře a sounáležitosti. Vychází také z předpokladu, že člověk je společenskou bytostí, z toho důvodu je odkázán na druhé a závislý na sounáležitosti ke společnosti a jejím fungování. Například k rodině, širšímu sociálnímu okolí či společnosti obecně.⁶

V předchozím textu Skočdopole mluví o nápravě společenského řádu tak, aby vyhovoval oběma stranám. Ovšem sociální práce se nesnaží jen o změnu společenských podmínek ve prospěch klienta. Ale také o podporu schopností klienta, aby se klient sám svým aktivním přístupem snažil změnit svou společenskou situaci a své postavení. V tom spatřujeme rozdíl mezi článkem Skočdopoleho a současným pojetím sociální práce.⁷

1.2 O působnosti duchovenstva v otázce sociální

Článek: O působnosti duchovenstva v otázce sociální

³ Srov. NAVRÁTIL, P. Vybrané teorie sociální práce. In MATOUŠEK, O. a kol. *Základy sociální práce*. Praha: Portál, 2001, s. 187-188.

⁴ Srov. MATOUŠEK, O. *Slovník sociální práce*, s. 208.

⁵ SKOČDOPOLE, A. O působnosti duchovenstva v otázce sociální, *časopis pro katolické duchovenstvo*. č. 1, 1906, s. 9. [online]. [cit. dne 21. 11. 13]. Dostupné na <http://www.depositum.cz/knihovny/ckd/tiskclanek.php?id=c_21251>.

⁶ Srov. KREBS, V. a kol. *Sociální politika*, s. 32-33.

⁷ Srov. SMUTEK, M. Sociální politika a sociální práce. In MATOUŠEK, O. a kol. *Encyklopedie sociální práce*. Praha: Portál, 2013, s. 166.

Autor: Dr. Antonín Skočdopole

ČKD, ročník 1906, číslo 3 na stranách 165-168.

Podle Skočdopoleho je základem občanské i církevní společnosti rodina. Proto podle něj svědomitá sociální péče duchovního správce spočívá v péči o rodinu a to především prostřednictvím přípravy na svátost manželství. Tak, aby díky duchovnímu správci každý v rodině znal a zachovával svá práva a povinnosti. A tím nejen, aby znal svá vlastní práva a povinnosti jen pro sebe, ale snažil se respektovat i práva a povinnosti ostatních členů rodinu a tyto povinnosti plnil věrně a z lásky nejen ke členům rodiny. „Svědomité plnění úkolu tohoto jest sociální činností ve smyslu nejvlastnějším.“⁸

V předchozím článku mluví Skočdopole o rodině. Rozvádí péči duchovního správce o rodinu, a mluví o respektování práv a povinností v rodině, a plnění povinností vůči ostatním členům rodiny. Říká, že svědomité plnění úkolu toho je sociální prací ve smyslu nejvlastnější. Obzvláště na závěrečnou větu, že svědomité plnění toho úkolu je sociální prací ve smyslu nejvlastnějším můžeme navázat následujícím textem. Sociální práce věnuje rodině a péči o rodinu významnou pozornost. Vzhledem k tomu, že existuje celé odvětví sociální práce s rodinou. O definici rodiny, péči o rodinu specifikaci této péče z pohledu současné sociální práce pojednává následující text. Následně na to navazuje v následujícím textu pojednání o dávkách pro rodinu z pohledu sociální politiky. Kde se jedná především o dávky Státní sociální podpory.

Rodinu můžeme chápat jako skupinu lidí spojených pokrevním příbuzenstvím nebo sňatkem.⁹ Rodina plní své sociální, ekonomické, sexuální a reprodukční funkce.¹⁰ Sociální pracovník se většinou setkává s rodinou v případě, kdy dochází k problémům v jejím fungování, a proto je zde na místě posuzování funkčnosti rodiny, což je podstatným záměrem sociální práce. Funkčnost se posuzuje na základě sociální a hodnotové orientace rodiny. Naplnění základních potřeb členů rodiny. Materiální vybavenosti domácnosti pro členy rodiny. Jiným hlediskem je kvalita vztahů mezi přímými příbuznými (rodiči a dětmi). Sociální práce posuzuje také vývoj dětí, jejich

⁸ SKOČDOPOLE, A. O působnosti duchovenstva v otázce sociální, *časopis pro katolické duchovenstvo*. č. 3, 1906, s. 168. [online]. [cit. dne 19. 11. 12]. Dostupné na <http://www.depositum.cz/knihovny/ckd/tiskclanek.php?id=c_21321>.

⁹ Srov. MATOUŠEK, O. Slovník sociální práce, s. 187.

¹⁰ Srov. JOBBÁGYOVÁ, D. Rodina a společnost. In DRAGANOVÁ, H. a kol. *Sociálna starostlivosť*. Martin Slovensko: Osvěta v Martině, 2006, s. 38

postoj ke škole a emocionální vyváženost spojenou se spokojeností v rodině. Funkčnost manželského systému, vztahy rodičů k ostatním příbuzným, existenci ostatních vazeb a vztahů (k sousedům, přátelům). Komunikaci mezi rodiči a dětmi, zaměstnání rodičů, a materiální zabezpečení rodičů pro děti. Posuzuje také to, jak je dítě celkově zabezpečeno. Jak je zabezpečena stabilita v rodině, jestli mají rodiče zaměstnání, jaké je materiální zázemí dítěte, jaké jsou celkové vztahy uvnitř rodiny, k příbuzným a ostatním (sousedům, známým). Jaký je vztah rodičů k institucím (školce, škole, soc. institucím).¹¹ Na základě předchozího hodnocení můžeme rodiny dělit na funkční, to jsou rodiny, kde je vývoj dítěte zcela zabezpečený, problémové, dysfunkční nebo afunkční.¹² Pokud je narušena výchova dítěte, nebo dítě žije ve zcela nevyhovujících podmínkách, může soud na základě návrhu orgánu sociálně-právní ochrany dětí, nebo zcela sám, napomenout rodiče nezletilého, nebo toho kdo pečuje o výchovu dítěte a stanovit nad dítětem dohled. Stanoví nezletilému omezení, které zabraňují styku s lidmi či organizacemi ohrožujícími jeho výchovu, popřípadě dítě svěřit do péče jiné osoby (může se jednat o jednoho z manželů).¹³

Sociální pracovník se neseťkává s rodinou pouze v případě, kdy je ohrožena výchova dítěte, ale také poskytuje rodině pomoc v podobě péče a služeb. Například formou rané péče, která je určena pro rodiče, kterým se narodilo postižené dítě. A je zaměřena na podporu rodičů ve vhodné výchově dítěte. Je určena pro rodiče a děti maximálně do 7 let věku dítěte. Tyto služby poskytují většinou nestátní organizace.¹⁴ Mezi další služby určené rodinám s dětmi můžeme řadit například sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi. Tato služba je určena rodičům a dítěti, které je dlouhodobě ohroženo sociálně nežádoucími jevy a jehož rodiče nejsou schopni o dítě vhodně pečovat.¹⁵ Dále se jedná například o nízkoprahová denní centra pro děti a mládež. Jde o službu, která je určena pro děti od 6 do 26 let, které jsou ohroženy společensky

¹¹ Srov. MATOUŠEK, O. Práce s rodinou. In MATOUŠEK, O. a kol. *Metody a řízení sociální práce*. Praha: Portál, 2003, s. 193.

¹² Srov. JOBBÁGYOVÁ, D. Rodina a společnost. In DRAGANOVÁ, H. a kol. *Sociální starostlivost*. Martin Slovensko: Osvěta v Martině, 2006, s. 39.

¹³ Srov. Zákon 315/2004 Sb., *zákon kterým se mění zákon o státní sociální podpoře, o rodině a zákon o sociálně právní ochraně dětí*, § 43 a 45 odst. 1, ve znění platném k 27. 5. 2004.

¹⁴ Srov. KOZLOVÁ, L. *Sociální služby*, s. 28.

¹⁵ Srov. Zákon 108/2006 Sb., *o sociálních službách*, § 65, ve znění platném k 1. 1. 2007.

nežádoucími jevy. Cílem této služby je zlepšit kvalitu života těchto dětí a umožnit jim lépe se orientovat v jejich přirozeném prostředí.¹⁶

Na rodinu se zaměřuje také sociální politika a to dávkami určenými pro rodinu s dětmi, jedná se o dávky státní sociální podpory. Mezi tyto dávky řadíme přídavek na dítě, příspěvek na bydlení, rodičovský příspěvek, porodné a pohřebné.¹⁷

Přídavek na dítě je peněžitou dávkou, která náleží rodiči, který vychovává dítě od 7 do 26 let.¹⁸

Příspěvek na bydlení náleží vlastníku nebo nájemci bytu, který v bytě trvale bydlí. Pro účely vyplacení dávky se posuzují osoby, které s nájemcem nebo vlastníkem bytu bydlí.¹⁹

Rodičovský příspěvek náleží rodiči, který celodenně dlouhodobě pečuje alespoň o jedno své dítě. Jedná se o dítě do 4 nebo 7 let, pokud je těžce zdravotně postižené. Tímto způsobem stát pečuje o krytí nákladů spojených s celodenní péčí o malé dítě.²⁰

Dávky pěstounské péče jsou nyní odděleny od státní sociální podpory. Řadíme je do zákona sociálně právní ochrany dětí. Jedná se o příspěvek na úhradu potřeb dítěte, odměna pěstouna, příspěvek při převzetí dítěte, ale také příspěvek na zakoupení motorového vozidla. Pěstounem rozumíme osobu, která si dítě osvojila a řádně o něj pečuje.²¹

1.3 O působnosti duchovenstva v otázce sociální

Článek: O působnosti duchovenstva v otázce sociální.

Autor: Dr. Antonín Skočdopole

ČKD, ročník 1906, číslo 4. Na stranách 251-258.

¹⁶ Srov. Zákon 108/2006 Sb., o sociálních službách, § 63, ve znění platném k 1. 1. 2007.

¹⁷ MPSV. *Sociální tematika*. [online]. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, © 2002 - 2012. [cit. dne 12. 3. 13]. Dostupné na <http://www.portal.mpsv.cz/soc/ssp/obcane/prid_na_dite>.

¹⁸ Srov. KREBS, V. a kol. *Sociální politika*, s. 251.

¹⁹ Tamtéž, s. 254.

²⁰ Srov. KREBS, V. a kol. *Sociální politika*, s. 199.

²¹ Srov. Zákon 359/1999. Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů, § 47e, ve znění platném k 1. 4. 2000.

Kromě spolků a soukromých ústavů pečujících o chudé děti, existují ve Francii, Holandsku a Belgii sociální organizace pečující o dospívající mládež. Tyto organizace zajišťují dospívajícím především vzdělání. Jedná se o spolky dospívajících katolických tovaryšů, spolky mariánské, nebo spolky pečující o dívky přicházející do města, aby nebyly okradeny. V oblasti dospělých se zakládají sociální spolky mužů, kteří mají za úkol pomáhat duchovnímu správci v jeho činnosti. Další činností je ochrana a pomoc rodin v duchovní oblasti. Tyto spolky se nacházejí v Horním Rakousku a Tyrolsku.²²

Výše zmíněný článek od Antonína Skočdopoleho je v této práci uveřejněný na více částech. Toto je první část rozděleného článku. Článek je rozdělen z důvodu větší přehlednosti práce a možnosti lépe komentovat původní text.

Předchozí část článku od Antonína Skočdopoleho se zmiňuje o péči spolků o dospívající mládež. Ve Francii, Belgii, Holandsku. Tyto organizace zajišťují dospívajícím především vzdělání. Myšlenka vzdělávání dospívající mládeže, o které se zmiňuje předchozí článek, je dále rozvedena v následujícím textu. A to jednak z pohledu sociální politiky, která definuje vzdělání a přístupy ke vzdělání, a jednak z pohledu sociální práce a organizací pečujících o vzdělání a dospívající mládež v České republice, a to konkrétně na příkladu Salesiánského střediska dětí a mládeže v Českých Budějovicích. Na závěr se text od Skočdopoleho zmiňuje o péči o ženy přicházející do města, aby nebyly okradeny. Na péči o ženy a matky s dětmi se následující text zaměří v závěru.

Shodu mezi článkem Skočdopoleho a současným pojetím sociální práce a sociální politiky můžeme spatřovat ve vzdělání, na které se zaměřuje jak současná sociální politika, tak spolky zmiňované v článku. Shodu je možné spatřovat také ve spolcích pracujících s mládeží. Stejně jako v Belgii a Holandsku pracují i u nás, jak jsem zmínil výše, především církevní organizace s mládeží například Salesiáni.

Rozdíl je v tom, že článek Skočdopoleho se také zmiňuje o duchovní péči pro rodiny a o spolcích mužů, které pomáhají duchovnímu správci v činnosti. O tomto druhu péče se následující článek komentující současnou sociální práci nezmiňuje.

²² SKOČDOPOLE, A. O působnosti duchovenstva v otázce sociální, *časopis katolického duchovenstva*, č. 4, 1906, s. 253. [online]. [cit. dne 25.11.12]. Dostupné na <http://www.depositum.cz/knihovny/ckd/tiskclanek.php?id=c_21349>.

Vzdělání se definuje jako přenos vědomostí z jedné generace na druhou formou výuky. Vzdělávací politika ovlivňuje jednání jedinců i institucí se záměrem podporovat výchovu a vzdělání populace podle přijatých kritérií.²³ Pro rozvoj každé společnosti má vzdělání důležitý význam. Spočívá zejména ve vzdělávání, získávání schopností k výkonu požadované profese, dispozic pro další vzdělání, sebevzdělávání a získávání nových vědeckých a odborných poznatků. Umožňuje také získat praktické zkušenosti a efektivně je využívat. Vzdělání tak ovlivňuje profil celého člověka a tím zvyšuje jeho společenské uplatnění. Poskytuje člověku celkovou životní orientaci, jejíž součástí je vyrovnávat se s budoucími změnami zejména s těmi, které přináší vědecko-technický rozvoj. Vzdělání není jen zdrojem změn v životě člověka, ale také jedním z hlavních činitelů podmiňujících rozvoj společnosti.²⁴

Vzdělávací politiku nelze vnímat odděleně od života člověka a rozvoje společnosti, vzdělávací politika plní v životě člověka řadu významných funkcí. Patří zde například funkce preventivní, nápravná, ekonomická a sociálně kulturní.²⁵ V preventivní funkci je vzdělání chápáno, jako nástroj pro získání zaměstnání a celospolečenského uplatnění v rámci integrace jedince do společnosti. Nápravná funkce vzdělání je vnímána jako jistá korekce již existujících problémů. Ekonomická funkce vzdělání spočívá v uplatnitelnosti jedince na trhu práce. Jedná se o to, že se zvyšující se kvalifikací jedince, roste jednak jeho ekonomický potenciál a spolu s tím se zvyšuje jeho uplatnění ve společnosti. Sociálně kulturní funkci vzdělání lze chápat jako pestrou škálu vztahů mezi rozvojem jedince jeho osobnosti a řadou různých oblastí života společnosti. Sociálně kulturní funkce vzdělání chápe člověka jako bytost budující jednak své vlastní morální hodnoty a spolu s tím bytost, která se svým působením podílí na vývoji společenských služeb a rozvoji života společnosti.²⁶

Salesiánské středisko dětí a mládeže v Českých Budějovicích přispívá pomocí preventivního výchovného systému Dona Bosca volnočasových aktivit a sociální práce k celkovému rozvoji dětí a mládeže. Jde o specifický výchovný systém, který se v prostředí mladých projevuje především asistencí, která zahrnuje navázání osobního

²³ Srov. POTŮČEK, M. *Sociální politika*, s. 87.

²⁴ Srov. KREBS, V. a kol. *Sociální politika*, s. 291.

²⁵ Tamtéž, s. 292.

²⁶ Srov. KREBS, V. a kol. *Sociální politika*, s. 412-415.

vztahu s mládeží a pomoci při zvládnání různorodých aktivit. Výchovný systém Dona Bosca v sobě zahrnuje umění předkládat dobro zajímavým způsobem, aby lákalo mládež k vyzkoušení. Uplatňuje se zde také vychovávání mládeže takovou formou, aby rostla zevnitř a dokázala si vytvořit vlastní morální zásady a systém hodnot vedoucích k dobru, a také získat si celé srdce mladého člověka, aby se snažil ve svém životě zachovávat dobro a připravovat mládež výchovou na mravní utváření vlastního charakteru.²⁷

Původní text se zmiňuje, že v Belgii, Holandsku a Francii existují také spolky, pečující o ženy přicházející do města, aby nebyly okradeny. Na tuto skutečnost navazuje opět současná sociální práce. Ta pečuje o osamělé ženy a matky s dětmi v azylových domech. Jde o azylový dům pro ženy a o azylový dům pro matky s dětmi. Azylový dům pro ženy jim poskytuje naplnění základních potřeb. Jedná se především o místo k odpočinku, nabízení jídla, hygieny a hygienických potřeb a ošacení. Cílem je umožnit ženám plnohodnotný návrat do společnosti.²⁸ Dále se jedná o azylové domy pro matky s dětmi. Ženy, které nemají s dětmi kde bydlet, nebo se staly obětí domácího násilí. Zde je ženám s dětmi poskytnuto dočasné útočiště v jejich obtížné životní situaci spojené se ztrátou bydlení. Tato zařízení slouží k ochraně matek s dětmi a k podpoře a zlepšení jejich sociálního statutu. Sociální pracovníci zde poskytují rozličné sociální služby zaměřené na zvýšení jejich péče o děti, finančního hospodaření, péče o domácnost a orientace v sociálních službách. Se ženou v azylovém domě pro matky s dětmi se uzavírá individuální plán, stejně jako s klienty v azylových domech, zaměřený na zlepšení sociální situace či dovedností, které si klientka po domluvě se sociálním pracovníkem určí. Cílem je zlepšit situaci matky s dítětem a umožnit vhodný návrat do společnosti.²⁹ Pro ženy, které se staly obětmi domácího násilí, jsou určena intervenční centra. Intervenční centra poskytují individuální psychologickou a sociálně

²⁷ SALESIÁNSKÉ STŘEDISKO MLÁDEŽE-DŮM DĚTÍ A MLÁDEŽE ČESKÉ BUDĚJOVICE. *Cíle a poslání*, [online]. České Budějovice: Salesiánské středisko mládeže-dům dětí a mládeže České Budějovice, © 2013 [cit. dne 10. 3. 13]. Dostupné na < http://www.sasmcb.cz/?page_id=44>.

²⁸ Srov. SCHWARZOVÁ, G. Sociální práce s bezdomovci. In MATOUŠEK, O.; KOLÁČKOVÁ, J.; KODYMOVÁ, P. Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi. Praha: Portál, 2005, s. 322.

²⁹ Srov. NAVRÁTILOVÁ, J. Azylové domy pro matky s dětmi. In MATOUŠEK, O. a kol. *Encyklopedie sociální práce*. Praha: Portál, 2013, s. 428-430.

právní pomoc. Jedná se zejména o materiální pomoc. Tato pomoc zahrnuje zajištění bydlení, finančních prostředků na výživu, včetně zabezpečení péče o dítě. Psychickou podporu v podobě zvyšování sebeúcty a sebedůvěry ženy, odborného poradenství, doprovázení a právní poradenství zahrnující majetkové záležitosti a sociálně-právní poradenství.³⁰

1.4 O působnosti duchovenstva v otázce sociální

Článek: O působnosti duchovenstva v otázce sociální

Autor: Dr. Antonín Skočdopole

ČKD, ročník 1906, číslo 4 na stranách 251-258.

Dále Skočdopole v textu z roku 1906 opět kritizuje nešvary ve společnosti a pokouší se o nápravu společenského řádu. Požaduje, aby člověku byla za práci vyplácena spravedlivá mzda.³¹ Sociální práce má v té době podle pisatele: „Brániti proudu socialistickému mírniti hmotnou i mravní bídu ve společnosti.“³² Zabránění socialismu se prosadit, má podle autora jak ochrannou, tak záchranou funkci, a to v oblasti materiální i etické. Po stránce etické dochází k oživení víry v Boha a mravnosti a k paralyzování socialismu. Socialismus totiž přináší nevázanost, nezkrotnou smyslnost, obžerství, surovost a smilstvo. Etická činnost křesťanských sociálů prospívá nepřímou i hmotné či národohospodářské stránce, protože působí proti vadám, zlovykům a hříchům, kterých následek jest až příliš často hmotný úpadek, zadlužení realit, utrácení majetku, nedostatek obživy a konečně i zoufalé hledání spásy v sociální demokracii. Po stránce materiální a společenské napomáhá křesťansky vedená sociální práce také ke snižování nedostatků v oblasti sociálních potřeb a ke křesťanské péči o člověka tak, aby

³⁰ Srov. ŠEVČÍK, D. Služby pro oběti domácího násilí. In MATOUŠEK, O. a kol. *Encyklopedie sociální práce*. Praha: Portál, 2013, s. 495.

³¹ SKOČDOPOLE, A. O působnosti duchovenstva v otázce sociální, *časopis katolického duchovenstva*, č. 4, 1906, s. 252. [online]. [cit. dne 22. 10. 12]. Dostupné na <http://www.depositum.cz/knihovny/ckd/tiskclanek.php?id=c_21289>.

³² SKOČDOPOLE, A. O působnosti duchovenstva v otázce sociální, *časopis katolického duchovenstva*, č. 4, 1906, s. 252. [online]. [cit. dne 19. 11. 12]. Dostupné na <http://www.depositum.cz/knihovny/ckd/tiskclanek.php?id=c_21321>.

člověk měl naplněny potřeby jak po stránce hmotné, a netrpěl tak bídou a hladem, ale také po stránce duchovní, aby tak byla posilována osobnost člověka i duchovně, a to například vírou v to, že Bůh se stará a pečuje i o toho nejubožejšího a nejposlednějšího člověka (i o masového vraha pokud projeví lítost nad svými činy a dělá kroky vedoucí ke změně dosavadního života). Podstatnou snahou křesťansky vedené sociální práce ovšem není jen výše uvedená skutečnost. Jde také o zplnomocňování člověka k tomu, aby si vlastními silami dokázal pomoci sám, popřípadě kontaktoval organizace, nebo své nejbližší sociální okolí, které mu pomůže danou překážku zvládnout, či lépe zvládat. A v návaznosti s tím sociální politika směřuje k tomu, aby zajistila člověku možnosti v období nenadálých životních situací (nemoci, invalidity, stáří či nezaměstnanosti). A sociální práce zajišťuje velmi důležitou činnost především prostřednictvím různých křesťanských organizací.³³

Zde se jedná o další část článku, který byl zmiňovaný již výše. Níže je komentován text předchozí části článku. Rozdíl v textu Skočdopoleho a současném textu je možné shledávat v tom, že Antonín Skočdopole již nepoukazuje konkrétně na daný problém společnosti a ani nenaznačuje, jakým způsobem by situaci řešil.

Skočdopole na počátku textu z roku 1906 kritizuje nešvary ve společnosti a pokouší se o nápravu společenského řádu. Požaduje, aby člověku byla vyplacena spravedlivá mzda. Zde spatřujeme úzkou souvislost se současnou sociální prací, která na tento společenský problém reaguje v reformním paradigmatu, které je především zaměřeno na změnu společenského prostředí. V tomto pojetí se jedná o udržení společenské rovnosti ve všech společenských vrstvách. Této skutečnosti je možné podle zastánců daného vzorce (paradigmatu) dosáhnout tím, že se bude podporovat spolupráce a solidarita v rámci dané společenské vrstvy. Sociální práce tak spočívá v podporování vlastní iniciativy jedinců a skupin měnit společenské zřízení a instituce tak, aby spolupracovaly a vyhovovaly požadavkům daných jedinců a skupin. Dalším paradigmatem, na které se sociální práce zaměřuje, je poradenské paradigma. Sociální práce je zde považována za součást sociálních služeb, a také spočívá ve vhodném zprostředkování dané služby a

³³ SKOČDOPOLE, A. O působnosti duchovenstva v otázce sociální, *časopis katolického duchovenstva*, č. 4, 1906, s. 252. [online]. [cit. dne 19. 11. 12]. Dostupné na <http://www.depositum.cz/knihovny/ckd/tiskclanek.php?id=c_21349>.

aktuálními informacím k dané službě tak, aby člověk mohl požadovanou službu vhodně, včas a v plném rozsahu využít.³⁴

Závěrečný odstavec článku Skočdopoleho textu se zmiňuje o tom, že podstatou křesťansky vedené sociální práce je také zplnomocňování člověka k tomu, aby si dokázal pomoci sám, či kontaktoval své sociální okolí, či organizace, které mu mohou pomoci danou situaci zvládat. A sociální politika, která se snaží napomáhat člověku při zvládání nenadálých životních situací.

Na tuto skutečnost navazuje současná sociální politika, která směřuje k ovlivňování či změně sociálního systému. Při této skutečnosti musí respektovat určité základní principy, které jsou pro ni určující, jí vlastní, a které se v ní zřetelně promítají.³⁵ Jde o princip solidarity. Solidaritu můžeme vnímat jako vzájemnou podporu a sounáležitost. Solidarita vychází z předpokladu, že člověk je společenský tvor, tudíž musí žít v lidském porozumění s jinými lidmi ve společnosti. A člověk je tak principem solidarity z důvodu, že je společenský tvor určován přispívat ke společnému blahu společnosti.³⁶ Někdy je totiž odkázán na pomoc druhých, Státu popřípadě organizací. Princip solidarity tedy je možné chápat také na třech úrovních, a to jednak na úrovni mezinárodní pomoci, můžeme zde zařadit Úmluvu o právech dítěte, která zajišťuje ochranu dítěti, Společnost WHO mezinárodní lékařskou organizaci, která pečuje o léčbu nemocí a další, ale také na úrovni celostátní, zde můžeme zařadit Ministerstvo práce a sociálních věcí. Na regionální úrovni je princip solidarity zajišťován například Oblastními charitami, popřípadě různými typy poraden (poradna pro rodinu a mezilidské vztahy, Občanská poradna zajišťující oddlužování v Českých Budějovicích) a jiná. A v neposlední řadě na úrovni rodin solidarita uvnitř rodiny.³⁷ Při řešení problému chudoby se také ještě uplatňuje princip sociální potřeby. Sociálně potřebným je jedinec, jehož majetkové poměry nedosahují životního minima a není schopen si příjem zvýšit z důvodu staří, zdravotního stavu či jiných závažných

³⁴ Srov. NAVRÁTIL, P. Vybrané teorie sociální práce. In MATOUŠEK, O. a kol. *Základy sociální práce*. Praha: Portál, 2001, s. 188.

³⁵ Srov. KREBS, V. a kol. *Sociální politika*, s. 27.

³⁶ Srov. MACHULA, T. Solidarita. In MATOUŠEK, O. a kol. *Encyklopedie sociální práce*. Praha: Portál, 2013, s. 203-204.

³⁷ Srov. KREBS, V. a kol. *Sociální politika*, s. 33.

důvodů.³⁸ Životním minimem rozumíme částku potřebnou k zajištění obživy a ostatních nezbytných potřeb občana.³⁹

Sociální politika se také snaží zabezpečit člověka v období chudoby. Popřípadě se snaží o to, aby se člověk do bídy vůbec nedostal. To je možné zajistit například podporou v nezaměstnanosti, která náleží člověku, který je veden v evidenci úřadu práce a získal zaměstnáním nebo jinou výdělečnou činností dobu důchodového pojištění v délce alespoň 12. měsíců.⁴⁰ Pokud se občan již do chudoby dostal, je možné jej zabezpečit životním minimem, což je částka, která je potřebná k zajištění nezbytných nákladů na domácnost. Podmínkou pro získání všech dávek je být evidován na úřadu práce.⁴¹ Další dávkou je existenční minimum, to je chápáno, jako částka, bez níž by člověk nepřežil.⁴²

Pokud se občan ocitne bez přístřeší, může mu pomoci nestátní organizace zvaná diecézní charita, která pomáhá lidem bez přístřeší tím, že jim poskytuje pobytové služby ve formě mužských a ženských azylových domů a také azylových domů pro matky s dětmi. Takovými azylovými domy je jednak azylový dům sv. Pavla v Českých Budějovicích a jednak azylový dům Filia pro matky s dětmi v Českých Budějovicích. Na provoz je jednak přispíváno z finančních darů jednotlivců (poukázkami), jednak z celorepublikové tříkrálové sbírky ve všech diecézích věnované na charitu a jednak samozřejmě také z grantů Evropské unie, finanční dary od fyzických osob, dary od různých organizací (Magistrát města České Budějovice, Diecézní charita České Budějovice, Bosh České Budějovice). Ze sociálních organizací například Nadace Civilia Praha.⁴³

³⁸ Srov. MATOUŠEK, O. *Slovník sociální práce*, s. 212.

³⁹ Tamtéž, s. 275.

⁴⁰ MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *Nezaměstnanost*, [online]. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, © 2013 [cit. dne 3. 3.13]. Dostupné na < <http://www.socialnireforma.mpsv.cz/cs/5#1.3>>.

⁴¹ Srov. KREBS, V. a kol. *Sociální politika*, s. 206.

⁴² MPSV. *Příjmy a životní úroveň*, [online]. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, Poslední aktualizace 20. 12. 2013 [cit. dne 3. 3. 13]. Dostupné na < <http://www.mpsv.cz/cs/11852>>.

⁴³ AZYLOVÝ DŮM SV. PAVLA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH. *Sponzoři*, [online]. České Budějovice: Azylový dům sv. Pavla v Českých Budějovicích, [cit. dne 23. 2. 13]. Dostupné na < <http://www.adcb.web.cz/index.html>>.

Závěrečná část textu Antonína Skočdopoleho se zaměřuje na zabezpečení člověka v období nemoci, stáří a invalidity. Kde se říká, že sociální politika směřuje také k tomu, aby zajistila člověku pomoc v období nenadálých životních situací nemoci, stáří, invalidity, nezaměstnanosti. Sociální politika zabezpečuje člověka v případě invalidity dávkou částečného a plného invalidního důchodu. Invalidní důchod je důležité považovat za náhradu ztráty pravidelných příjmů, nikoliv za kompenzaci postižení. Plný invalidní důchod náleží člověku, jehož výkonnost z důvodu nepříznivého zdravotního stavu poklesla nejméně o 66% a je schopen výdělečné činnosti jen za zcela mimořádných podmínek. Jedinec je částečně invalidní jestliže mu dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav ztěžuje obecné životní podmínky.⁴⁴

Na nemoc a invaliditu reaguje svými službami handicapovaným také sociální práce, a to prostřednictvím organizací, které poskytují služby osobní asistence a pečovatelské služby. Jedná se o pomoc člověku v běžných úkonech denní péče, které by jinak dělal sám, kdyby mu nezabraňoval nepříznivý zdravotní stav. Další formou pomoci postiženým jsou ústavy a domovy sociální péče pro zdravotně postižené. Ty se uplatňují v případě, že jedinec je dlouhodobě zdravotně postižený a není jiná možnost jak o něj pečovat. Obdobnou službu tvoří domovy pro seniory a osoby se zdravotním postižením. Jedná se o službu pro osoby, jejichž schopnosti o sebe pečovat jsou sníženy z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu a není možnost o ně pečovat v jejich přirozeném prostředí, nebo oni sami se této možnosti vzdali.⁴⁵

1.5 O působnosti duchovenstva v otázce sociální

Článek: O působnosti duchovenstva v otázce sociální

Autor: Dr. Antonín Skočdopole

ČKD, ročník 1906, číslo 4 na stranách 251-258.

⁴⁴ Srov. KREBS, V. a kol. *Sociální politika*, s. 176-177.

⁴⁵ Srov. KOLÁČKOVÁ, J.; KODYMOVÁ, P. Sociální práce se zdravotně znevýhodněnými. In MATOUŠEK, O.; KOLÁČKOVÁ, J.; KODYMOVÁ, P. *Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. Praha: Portál, 2005, s. 95.

Křesťanská sociální práce se zaměřuje také na hospodaření s penězi. A to jednak formou záložen, kde si chudý člověk může uschovat, či půjčit peníze, nebo formou výrobních spolků, kde mohou lidé díky výrobkům konkurovat ostatním bohatším organizacím. Dále také spolky, které opatřují svým členům zboží za levnější cenu. A duchovenstvo se snaží pečovat o jejich podporu.⁴⁶ V té době se také společnost snažila podporovat v lidech spořivost, a proto zakládala takzvané reifeisenské záložny, aby si zde člověk mohl naspořit své peníze a tím byl uchráněn a veden ke střídmosti a hospodaření s penězi.⁴⁷ Dalším způsobem jak se v té době člověk mohl zabezpečit, je pojištění na život (v dnešní době úrazové pojištění), nebo pojištění proti nemoci, nebo pojištění na rentu (důchodové pojištění).⁴⁸ „Kdo budí smysl pro spořivost, dělá nemalou práci sociální.“⁴⁹

Pokud porovnáme předchozí text od Skočdopoleho a následující text, nacházíme spojitost se současnou sociální prací, která nejen vede člověka ke spořivosti možnosti stavebního spoření, důchodového připojištění. Ale také ve formě Občanských sdružení se sociální práce zaměřuje na dluhové poradenství a hospodaření s penězi, kterým se zabývá například proti – dluhová poradna při Jihočeské rozvojové v Českých Budějovicích. Dále se text Skočdopoleho zmiňuje také o pojištění na život, kde zahrnuje úrazové pojištění, nemocenské a důchodové pojištění. Tato skutečnost má také souvislost s dnešní sociální politikou, která spolupracuje se sociální prací v ohledu zabezpečení člověka v případě úrazu a nemoci nemocenským pojištěním a důchodovým pojištěním v případě invalidity a stáří. O všem pojednává text níže.

⁴⁶ SKOČDOPOLE, A. O působnosti duchovenstva v otázce sociální, *časopis katolického duchovenstva*, č. 4, 1906, s. 254. [online]. [cit. dne 25. 11. 12].

<http://www.depositum.cz/knihovny/ckd/tiskclanek.php?id=c_21349>.

⁴⁷ SKOČDOPOLE, A. O působnosti duchovenstva v otázce sociální, *časopis katolického duchovenstva*, č. 4, 1906, s. 256. [online]. [cit. Dne 29. 11. 12]. Dostupné na

<http://www.depositum.cz/knihovny/ckd/tiskclanek.php?id=c_21349>.

⁴⁸ SKOČDOPOLE, A. O působnosti duchovenstva v otázce sociální, *časopis katolického duchovenstva*, č. 4, 1906, s. 257. [online]. [cit. dne 29. 11. 12]. Dostupné na

<http://www.depositum.cz/knihovny/ckd/tiskclanek.php?id=c_21349>.

⁴⁹ SKOČDOPOLE, A. O působnosti duchovenstva v otázce sociální, *časopis katolického duchovenstva*, č. 4, 1906, s. 257. [online]. [cit. dne 29. 11. 12]. Dostupné na

<http://www.depositum.cz/knihovny/ckd/tiskclanek.php?id=c_21349>.

Dávky nemocenského pojištění se poskytují v případě, že v důsledku neočekávané životní události člověk nemůže pracovat, tím dochází ke ztrátě výdělku. Dávky nemocenského pojištění spadají do dávek sociálního zabezpečení a kompenzují krátkodobé následky některých životních událostí.⁵⁰ Mezi tyto události řadíme dočasnou pracovní neschopnost k výkonu práce pro nemoc nebo úraz, ošetřování nemocného člena rodiny dále také těhotenství a mateřství, kde se jedná o dávky vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství a peněžitou pomoc v mateřství.⁵¹ Nemocenské náleží zaměstnanci, který je uznán dočasně práce neschopným, tudíž nemůže vykonávat své dosavadní povolání.⁵²

V případě důchodového připojištění si může jedinec na důchod naspořit tím, že si například každý měsíc vkládá určitou částku na důchodové spoření, toto spoření může zrušit v 60 letech a tím si přispořit na starobní důchod. Je zde také možnost využít důchodového pojištění ve smyslu zabezpečení se v případě invalidity či stáří. Tyto dávky vychází z principu solidarity s potřebnými uplatňované v sociální politice. A dále se řídí zákonem 155/1995 Sb. o důchodovém pojištění. Kde člověku náleží částečný a plný invalidní důchod. Částečný invalidní důchod v případě, když jeho pracovní schopnosti poklesly o 33% a plný v případě, že poklesly o 66%.⁵³ Od 1. ledna 2010 existují tři stupně invalidního důchodu. Zavádí je zákon č. 306/2008Sb. který novelizuje zákon 155/1995 Sb. Je zde stanoveno, že pojištěnec je invalidní, jestliže mu kvůli jeho dlouhodobě nepříznivému zdravotnímu stavu poklesla pracovní schopnost nejméně o 35%.⁵⁴

Starobní důchod pak náleží člověku, který splnil dobu potřebnou pro odchod do důchodu. A splní také požadovanou dobu nutnou pro získání pojištění, to znamená, odpracuje požadovaný počet let.⁵⁵ Zde můžeme také zařadit relativně nový fenomén poradenství klientům, kteří se nachází v tíživé finanční situaci nebo, což se stává často, jsou zadluženi. Z toho důvodu zde mohu také zmínit Občanskou poradnu při Jihočeské rozvojové, která se nezabývá pouze dluhovým poradenstvím, ale téměř veškerou

⁵⁰ Srov. KREBS, V. a kol. *Sociální politika*, s. 179.

⁵¹ Srov. KREBS, V. a kol. *Sociální politika*, s. 239.

⁵² Tamtéž, s. 240.

⁵³ Srov. KREBS, V. *Sociální politika*, s. 177.

⁵⁴ Srov. MPSV. *Invalidní důchody. Sociální práce/sociální práca*, 2010, roč. 10, č. 4. s. 41-43.

⁵⁵ Srov. KREBS, V. *Sociální politika*, s. 172.

problematikou související s finančním poradenstvím. Jako je například napomáhání klientům při hledání pracovního místa, poradenství při oddlužování, poradenství při řešení dědictví a jiné.⁵⁶

2.1 Sociální křesťanské hnutí ve Francii

Článek: Sociální křesťanské hnutí ve Francii

Autor: Dr. Jos. Hanuš

ČKD, ročník 1920, číslo 7, 8. na stranách 193-199.

Text z roku 1920 se zmiňuje o založení sociálních oborů na právnických fakultách katolických Univerzit ve Francii.⁵⁷

Na předchozí text Hanuše můžeme navázat současnou právní úpravou sociální práce. Tedy kdo v České republice podle zákona o sociálních službách může vykonávat povolání sociálního pracovníka.

Sociální práci podle zákona o sociálních službách v České republice může vykonávat osoba, která ukončila vyšší odborné vzdělání v oboru sociální práce, sociální činnost, sociální pedagogika. Popřípadě ukončila bakalářské nebo magisterské studium v oboru sociální politika, sociální práce, sociální pedagogika. Pokud osoba není vzdělána vysokoškolským ani vyšším odborným studiem v uvedených oblastech, musí absolvovat minimálně 200 hodin akreditovaných kurzů a 5 letou praxi sociálního pracovníka.⁵⁸

3.1 Sociální péče obecní

Článek: Sociální péče obecní

⁵⁶ OBČANSKÁ PORADNA PŘI JIHOČESKÉ ROZVOJOVÉ O.P.S. *Občanská poradna*. Občanská poradna. [online]. České Budějovice: Občanská poradna při jihočeské rozvojové o.p.s., © 2011 [cit. dne 6.12.12]. Dostupné na <<http://www.obcanskeporadenstvi.cz/web/stranky/o-nas/poslani-a-principy.php>>.

⁵⁷ HANUŠ, J. Sociální křesťanské hnutí ve Francii, *časopis katolického duchovenstva*, č. 7, 8, 1920, s. 195. [online]. [cit. dne 10. 1. 13]. Dostupné na <http://www.depositum.cz/knihovny/ckd/tiskclanek.php?id=c_7703>.

⁵⁸ Srov. Zákon 108/2006 Sb., *o sociálních službách*, § 110, ve znění platném k 1. 1. 2007.

Autor: Jos. Hronek

ČKD, ročník 1924, číslo 2. na stranách 156-157.

V roce 1924 se článek Josefa Hronka zmiňuje o pěti odvětvích sociální práce. Mezi tyto odvětví řadí: péči o mládež, podpůrnou péči o dospělé, péči bytovou, zdravotní a řešení otázky dělnické.⁵⁹

Na předchozí text od Hronka, který se zmiňuje o pěti odvětvích sociální práce, můžeme navázat současnou sociální prací. V současné době se sociální práce dělí jednak na práci s jednotlivcem (případovou sociální práci), a následně na práci s jednotlivými sociálními skupinami. Například s uživateli drog, starými lidmi, nezaměstnanými, se zdravotně znevýhodněnými, mentálně retardovanými, lidmi ve výkonu trestu a jiné. Text uvedený níže nejprve rozvádí práci s jednotlivcem. Následně na tuto problematiku navazuje sociální práce se sociálními skupinami. Přičemž každá práce se skupinou má své odlišné postupy, cíle a specifika, které uvádí text níže na příkladech práce se zdravotně znevýhodněnými, uživateli drog a následně lidmi nacházejícími se ve výkonu trestu.

Při práci s jednotlivcem se sociální pracovník soustředí na klientův problém a snaží se přitom využívat vnitřních i vnějších možností klienta. Zaměřuje se například na klientovo sociální okolí (rodinu), někoho, kdo by klientovi mohl pomoci. Jedná se například o problémy vyplývající z prostředí, mezilidských či rodinných vztahů. Cílem je dosáhnout shodou sociálního pracovníka s klientem nejvhodnějšího řešení.⁶⁰

Kromě sociální práce s jednotlivcem se využívá také sociální práce se skupinou. Ta se uplatňuje například při práci s rodinou jako celkem, kde se řeší problémy rodiny celistvě, sociální práce se seniory v domovech důchodců, zdravotně znevýhodněnými v Občanských sdruženích, uživateli drog v kontaktních a doléčovacích centech. Práce s problematickými dětmi ve výchovných zařízeních. Skupinová sociální práce je po práci s jednotlivcem ústředním principem sociální práce. Vždy je důležité přistupovat ke skupinové sociální práci jednotlivě podle specifík dané skupiny a jejich požadavků.⁶¹

⁵⁹ HRONEK, J. Sociální péče obecní, *časopis katolického duchovenstva*, č. 2, 1924, s. 156. [online]. [cit. dne 10. 1. 13]. Dostupné na <http://www.depositum.cz/knihovny/ckd/tiskclanek.php?id=c_9580>.

⁶⁰ Srov. HAVRÁNKOVÁ, O. Případová práce. In MATOUŠEK, O. a kol. *Metody a řízení sociální práce*. Praha: Portál, 2003, s. 69.

⁶¹ Srov. SOTONIAKOVÁ, E. *Teorie a metody sociální práce*, s. 49.

Každá skupinová sociální práce, dávky a služby, jsou odlišně zaměřeny podle specifik dané cílové skupiny. Zdravotně znevýhodnění, může se jednat jednak o postižení, problém týkající se funkce, nebo omezení v činnosti klienta, popřípadě omezení ve společenských aktivitách. Cílem dané sociální práce je co největší integrace jedince do společnosti a společenských vztahů k tomu také napomáhají dané dávky a sociální služby.⁶²

Do okruhu dávek pro zdravotně znevýhodněné řadíme především invalidní důchody a to částečný a plný invalidní důchod, mimořádné výhody I., II. a III. stupně (TP, ZTP a ZTP/P) a speciální kompenzační a rehabilitační pomůcky. Do okruhu služeb pak řadíme osobní asistenci. Jedná se o pomoc zdravotně znevýhodněnému sociálním pracovníkem při zvládnání úkonů, které sám vzhledem ke svému zdravotnímu stavu nemůže zvládat. Pečovatelská služba pomáhá lidem zvládnout předem dohodnuté úkony týkající se péče o domácnost a osobní péče. Penziony a domovy pro seniory a osoby se zdravotním postižením – jedná se o pobytové služby, kterých využívají především starší občané, kteří již ze zdravotních důvodů nemohou žít ve svém běžném prostředí, protože nezvládají úkony spojené s péčí o své přirozené prostředí, ve kterém žijí. Centrum denních služeb – jedná se o pobytovou službu určenou lidem, jejichž schopnosti jsou sníženy z důvodu postižení a jejímž úkolem je zajistit handicapovanému běžné životní prostředí a domácí návyky a spolu s tím zdokonalit v kolektivu podobně postižených jeho osobní dovednosti.⁶³

Sociální práce s lidmi užívajícími návykové látky se zaměřuje celkem na tři cíle ve své práci. Prvním z nich je, co je účinné, musí být dostupné, a co je dostupné, musí být účinné. Jedná se o podporování a rozvoj účinných postupů a naopak zavržení a potlačování neúčinných postupů. Druhým cílem je odstranit bariéru včasné pomoci a zabránit odloženému využívání služeb. A posledním cílem je zabránit fenoménu otevřených dveří, nebo takzvanému relapsu selhání klienta a opakovanému užívání,

⁶² Srov. KOLÁČKOVÁ, J.; KODYMOVÁ, P. Sociální práce se zdravotně znevýhodněnými. In MATOUŠEK, O.; KOLÁČKOVÁ, J.; KODYMOVÁ, P. *Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. Praha: Portál, 2005, s. 91.

⁶³ Srov. KOLÁČKOVÁ, J.; KODYMOVÁ, P. Sociální práce se zdravotně znevýhodněnými, s. 94-96.

komplexní péči a snahou motivovat klienta, aby chtěl přestat s užíváním drog a relaps se již neopakoval.⁶⁴

Po tomto výčtu cílů, kterých se snaží odborníci při práci s lidmi užívajícími drogy dosáhnout, se můžeme zaměřit na samotné služby určené lidem užívajícím drogy. Jedná se nejdříve o nízkoprahová denní centra, která se nazývají také kontaktní centra, kde klienti, kteří jsou aktivními uživateli drog, dochází. Tato centra nabízejí služby klientům, kteří doposud nejsou rozhodnuti začít s léčbou. A to například výměnou použitých injekčních stříkaček za nové, prevencí přenosu pohlavních chorob (distribucí kondomů), registrací na úřadu práce a tak dále. Princip snižování následků (harm reduction) počítá s tím, že se klient díky zlepšování své sociální situace sám rozhodne přestat drogy užívat. Mezi nízkoprahová denní centra patří například Kontaktní centrum v Českých Budějovicích.⁶⁵

Pro uživatele drog, co podstoupí léčbu, existují tři fáze léčby. Léčba v detoxikačních odděleních. Trvá 5-10 dní. Je prováděna na psychiatrických léčebnách a zaměřena na zbavení organismu škodlivých látek po užívání drogy. Další fází je absolvování pobytu na psychiatrickém oddělení. Tento pobyt trvá 3-6 měsíců, je rozdělen do tří fází a s klientem se pracuje formou skupinové psychoterapie. Pokud klient absolvuje pobyt v psychiatrické léčebně, následně podstupuje léčbu v terapeutické komunitě. Ta již není psychiatrickým oddělením. Jedná se o specifickou pobytovou léčbu, která klade na klienta nároky jak po stránce osobnosti, tak snahy pracovat na sobě ve smyslu přestat užívat drogy. Existuje zde systematický režim, kde každý z klientů má rozdělené role a úkoly, které musí plnit. Dále se koná každý týden skupinová psychoterapie, zaměřená na rozvoj klienta a jeho sebe-reflexy. Léčba trvá 6-18 měsíců. Pokud klient léčbu dokončí, nastupuje léčbu v doléčovacím centru, která taktéž nespadá do kompetence lékařů, stejně tak jako terapeutické komunity. Jedná se o speciální pobytovou léčbu, kterou uživatelé drog absolvují po terapeutické komunitě. Takovým doléčovacím centrem je například P-centrum v Olomouci. Léčba trvá 6-12 měsíců. Je obdobná léčbě v ostatních zařízeních, je opět pobytová, ovšem je zde

⁶⁴ Srov. MÜLLEROVÁ, P.; MATOUŠEK, O.; VODRÁŠKOVÁ, A. Sociální práce s uživateli drog. In MATOUŠEK, O.; KOLÁČKOVÁ, J.; KODYMOVÁ, P. *Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. Praha: Portál, 2005, s. 213.

⁶⁵ Srov. MÜLLEROVÁ, P.; MATOUŠEK, O.; VODRÁŠKOVÁ, A. Sociální práce s uživateli drog, s. 215.

mírnější režim než v komunitě. Pokud klienti plní své povinnosti, tedy léčí se, mají volnější režim a často povolené i vycházky, mohou také chodit do práce. Pokud klient všechny čtyři fáze léčby absolvuje a nepřeruší, je velká pravděpodobnost, že přestane s užíváním drog. Po uplynutí léčby se také doporučuje nestýkat se s lidmi, kteří také užívají drogy, aby nedošlo k relapsu (selhání a opětovnému užívání).⁶⁶

Specifickou skupinu sociální práce tvoří lidé ve výkonu trestu. Sociální práce s pachateli trestných činů vede k tomu, aby navzdory své izolaci od vnějšího světa nebyly jejich vazby porušeny a aby se v co největším možném rozsahu připravovali na život po propuštění.⁶⁷ V individuálním programu ve věznici má odsouzený možnost pracovních aktivit. Jednak práce placená, brigádní v rámci areálu i mimo areál věznice. Dále práce neplacené v areálu věznice. Dále má vězeň možnost využít speciálně výchovných aktivit, vzdělávacích aktivit a zájmových aktivit. Je možné během pobytu ve vězení absolvovat odborné učiliště, maturitu či podle finančních možností i vysokou školu. Věznice mají pevný program. V přímé práci s vězni jsou kromě vězeňské služby také psychologové, vychovatelé a sociální pracovníci.⁶⁸

Sociální pracovník se podílí na vytváření koncepce zacházení s odsouzenými, zpracovává sociální posouzení, spolupracuje s příslušnými orgány sociálního zabezpečení, poskytuje sociálně-právní poradenství, provádí výchovnou a poradenskou činnost pro odsouzené, udržuje přímé pracovní kontakty s orgány státní správy, charitativními, církevními a zájmovými občanskými sdruženími. Udržuje kontakt s blízkými odsouzeného v místě jeho bydliště a podílí se na řešení sociálních problémů. Sociální pracovník je s odsouzeným v kontaktu po celou dobu výkonu trestu od jeho nástupu až po propuštění, kdy přebírá v případě zájmu propuštěného práci sociální kurátor v místě jeho trvalého bydliště. Tento postup se nazývá postpenitenciární péče. Pro bezproblémové začlenění odsouzeného do společnosti provádí sociální pracovník před samotným propuštěním odsouzeného individuální pohovor, který probíhá 2 měsíce

⁶⁶ Srov. MÜLLEROVÁ, P.; MATOUŠEK, O.; VODRÁŠKOVÁ, A. Sociální práce s uživateli drog. In MATOUŠEK, O.; KOLÁČKOVÁ, J.; KODYMOVÁ, P. *Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. Praha: Portál, 2005, s. 215.

⁶⁷ Srov. MATOUŠKOVÁ, A.; MATOUŠEK, O. Sociální práce s pachateli trestných činů. In MATOUŠEK, O. a kol. *Encyklopedie sociální práce*. Praha: Portál, 2013, s. 485.

⁶⁸ Srov. BAROCHOVÁ, E. O věznicích a výchově odsouzených v Česku. *Sociální práce/sociální práce*, 2012, roč. 12. č.2. s. 9-11.

před propuštěním a má za cíl zjistit do jakých sociálních podmínek se bude propuštění jedinec vracet.⁶⁹

4.1 Sociální pojištění osob samostatně výdělečně činných.

Článek: Sociální pojištění osob samostatně výdělečně činných

Autor: Senátor dr. Reyl

Časopis: Sociální rozhledy I-II 1925-1926, ročník 1, číslo 1, na stranách 1-6.

Sociální politika vznikla ze snahy státníků, kteří uznali nutnost mírnit následky špatného hospodaření státu a těmto následkům čelit. Sociální politika je činnost státu, která svými zákony chrání zájmy nejen dělnictva, ale také všech hospodářsky slabých. Úřednictva, maloživnostensktva a malozemědělstva. Sociální politika se tak svými zákony snaží chránit dělníka a slabého jedince nejen po dobu pracovního poměru (ochranné zákonodárství), ale také při úrazu, stáří a pracovní neschopnosti (Zákonodárství sociálně – pojišťovací).⁷⁰

Předmětem zákonodárství sociálně – pojišťovacího jest sociální pojištění. Úkolem sociálního pojištění je zabezpečit sociálně slabé, popřípadě všechny vrstvy za přispění státu pro případ nemožnosti výdělku nebo smrti živitele rodiny, především peněžitými dávkami. Tato nemožnost výdělku může být buďto přechodná způsobená nemocí, úrazem, výpovědí z pracovního poměru nebo trvalá způsobená invaliditou a stářím. Podle toho dělíme sociální pojištění na úrazové, nemocenské, invalidní a starobní do invalidního a starobního pojištění řadíme ještě také pojištění pozůstalých to je vdov a sirotků.⁷¹

V Rakousku bylo po vzoru Německa zavedeno nemocenské a invalidní pojištění od 80. let 19. století. K starobnímu a invalidnímu pojištění mělo být přikročeno počátkem

⁶⁹ Srov. KUJEVSKÁ, L.; DUNDROVÁ, M. Penitenciární sociální práce před propuštěním odsouzeného na svobodu. *Sociální práce/sociální práca*, 2012, roč. 12. č. 2. s. 13-15.

⁷⁰ Srov. REYL. Sociální pojištění osob samostatně výdělečně činných, *Sociální rozhledy*, 1925-1926, roč. 1. č. 1. s. 2.

⁷¹ Srov. REYL. Sociální pojištění osob samostatně výdělečně činných, *Sociální rozhledy*, 1925-1926, roč. 1. č. 1. s. 3.

20. století. První krok v tomto směru učinil Körbrův program z roku 1904. Následně bylo toto pojištění rozšířeno o starobní a invalidní návrhem Beckovy vlády z roku 1908. Plány překazila válka. Československá republika přijala první zákon o sociálním pojištění v případě nemoci invalidity a stáří v roce 1924.⁷²

Nárok na důchod invalidní se přiznává člověku, který splní čekací lhůtu 36. měsíců. A také je-li invalidní a klesl – li jeho výdělek během posledních tří let pod polovinu průměrného výdělku. Za invalidního se považuje člověk, jehož zdravotní stav pro nemoc vyžaduje alespoň 1. rok lékařského ošetření, nebo pro jiné vady, tělesné či duševní nezpůsobené úmyslně je úplně neschopen výdělku. Důchod starobní rovnající se invalidnímu důchodu náleží člověku, který dosáhl 65 let věku. K důchodu invalidnímu a starobnímu poskytuje se osobě pobírající dávku za každé dítě do 17 let příspěvek, který činí desetinu starobního nebo invalidního důchodu. Vdovský důchod rovnající se polovině důchodu invalidního se přizná vdově, která se stala invalidní v době úmrtí manžela nebo po něm a její výdělečná činnost klesla pod polovinu průměrného výdělku v době posledních 3 let. Obdobně je tomu u důchodu vdovce. Sirotčí důchod u sirotků jednostranně osiřelých rovná se jedné pětině invalidního důchodu a u sirotků oboustranně osiřelých dvěma pětinám invalidního důchodu. A poskytuje se dětem popřípadě vnukům rodiče po dobu 17 let věku dítěte. Pojišťovna může místo dávek zavést také léčení, aby byla výdělečná schopnost důchodce obnovena či přestal být handicapovaný.⁷³

Pokud oba články srovnáme, můžeme říci, že chápání sociální politiky Reyla a Matouška je v podstatě shodné co se týká definice a základního pojetí. Tedy, že sociální politika se snaží zabezpečit člověka v období úrazu, stáří a pracovní neschopnosti. To se snažila sociální politika dříve a snaží se o to i v současnosti.

Ovšem v člancích můžeme vnímat také rozdíly. Například článek Reyla již nevyjmenovává konkrétně dávky úrazového pojištění. U současného článku o sociální politice od Vojtěcha Krebse jsou tyto dávky zmiňovány. Reyl například zmiňuje, že k důchodu invalidnímu a starobnímu pobírá každá osoba, která vychovává dítě do 17 let

⁷² Srov. REYL. Sociální pojištění osob samostatně výdělečně činných, *Sociální rozhledy*, 1925-1926, roč. 1. č. 1. s. 3.

⁷³ Srov. REYL. Sociální pojištění osob samostatně výdělečně činných, *Sociální rozhledy*, 1925-1926, roč. 1. č. 1. s. 4-5.

ještě dávku k tomuto důchodu. O tom se článek v současnosti nezmiňuje. Domnívám se, že se taková dávka neposkytuje v současné době. Dále pak v současné době vdova ani vdovec nemusí být invalidní, aby jim mohl být poskytnut důchod, jak se o tom zmiňuje článek od Reyla. A v současné době může být sirotčí důchod dítěti poskytován až do 26 let věku, pokud se jedná o nezaopatřené dítě. To znamená dítě, které po 18 roku věku studuje a nevykonává žádnou výdělečnou činnost. Předchozí článek se rovněž také nezmiňuje o době pojištění, která je nutná pro odchod do starobního důchodu. V současnosti se odchod do starobního důchodu odvíjí ze dvou složek potřebné doby pojištění a dosažení důchodového věku. Obě tyto složky starobního důchodu se mají zvyšovat.

V návaznosti na předchozí článek a jeho první část můžeme říci, že sociální politiku jako takovou lze v současné době různě chápat a má široké uplatnění. Například Oldřich Matoušek ji chápe jako soustavné a cílevědomé úsilí jednotlivých sociálních subjektů o změnu nebo o udržení a fungování sociálního systému.⁷⁴ Sociální politika se také zaměřuje na popis sociálních principů, funkcí a různých sociálních opatření či dávek.⁷⁵ Nejprve člověku kompenzuje období neočekávaných životních událostí, kdy dochází ke ztrátě výdělku a tyto dávky ztrátu výdělku nahrazují. Hovoříme o dávkách nemocenského pojištění, mezi které řadíme nemocenskou, podporu při ošetřování nemocného člena rodiny, příspěvek v těhotenství a mateřství a peněžité pomoci v mateřství.⁷⁶

Dávky sociálního zabezpečení ovšem nekompensují člověku pouze období krátkodobé ztráty výdělku v období úrazu a nemoci, ale také v období kdy je člověk dlouhodobě ohrožen neočekávanými životními událostmi. Mezi tyto události řadíme: invaliditu, ovdovění, osiření, stáří a smrt. Tyto dávky souhrnně, nazýváme důchodovým pojištěním. Důchodové pojištění zahrnuje obligatorní dávky, které jsou odvozené od příjmů z výdělečné činnosti jednotlivých poživatelů dávek. Důchodové pojištění je povinné pro všechny osoby výdělečně činné na území České republiky má se tak zabránit sociální exkluzi některých osob ze systému důchodového pojištění nebo zvýhodnění některých osob na úkor ostatních. Do dávek důchodového pojištění

⁷⁴ Srov. MATOUŠEK, O. *Slovník sociální práce*, s. 199.

⁷⁵ Srov. KREBS, V a kol. *Sociální politika*, s. 14.

⁷⁶ Tamtéž, s. 179.

zahrnujeme částečný a plný invalidní důchod, vdovský a vdovecký důchod, sirotčí důchod, důchod starobní.⁷⁷

Pro upřesnění a větší příkladnost se nyní blíže zmíním o jednotlivých dávkách důchodového pojištění. Invalidní důchod má člověku nahrazovat ztrátu možnosti výdělků. Je ovšem koncipován tak, aby jeho výše motivovala poživatele důchodu k návratu do zaměstnání. Částečný invalidní důchod činí 50 procent plného invalidního důchodu.⁷⁸

Cílem vdovského a vdoveckého důchodu je kompenzovat muži či ženě ztrátu pravidelných příjmů rodiny z důvodu úmrtí manžela či manželky. Vdovský či vdovecký důchod se pobírá po dobu jednoho roku. Činí polovinu důchodu zemřelého či důchodu, na který by měl v době úmrtí nárok.⁷⁹

Nárok na sirotčí důchod má dítě zemřeli mu rodič či osvojitel dítěte. Sirotčí důchod činí čtyřicet procent starobního či plného invalidního důchodu, na který by měl zemřelý nárok. Nezaopatřené dítě pobírá sirotčí důchod nejvýše do 26 let, pokud studuje. Nárok na důchod zaniká uplynutím doby nároku či osvojením dítěte.⁸⁰

Podmínky nároku na starobní důchod se odvíjejí od dosažení potřebného věku pro odchod do důchodu a získání potřebné doby pojištění pro odchod do důchodu. Odchod do důchodu a potřebná doba pojištění se neustále zvyšují. U žen již nehraje roli počet dětí.⁸¹

5.1 Sociální otázka. Ukázky.

Článek: Sociální otázka. Ukázky.

Autor: Dr. Aleš Ušeničnick, přel. O.Babler:

Časopis: Sociální rozhledy IV-VI 1928-1930, ročník 5, číslo 1, na stranách 22-24.

1. Co je sociální otázka?

⁷⁷ KREBS, V. a kol. *Sociální politika*, s. 170.

⁷⁸ Tamtéž, s. 176-177.

⁷⁹ Tamtéž, s. 177-178.

⁸⁰ Tamtéž, s. 178.

⁸¹ KREBS, V. a kol. *Sociální politika*, s. 171-172.

Sociální otázka je otázka, jak řídit lidskou společnost, aby lidem bylo dobře, anebo jak odstraniti sociální zlo.⁸²

Člověk je v první řadě živou bytostí: jako taková potřebuje hmotných materiálních statků, především pokrmu. Člověku ovšem není potřeba pouze materiálních statků, ale člověk potřebuje také společnost ke své realizaci a rozvoji. Člověk na všechno sám nestačí, proto žije ve společnosti, kde si lidé vzájemně pomáhají a může se jen ve společnosti druhých lidí plně realizovat. Primární společností je rodina. V rodině jde o společný život muže a ženy, porozumění a následně výchovu a výživu dětí. Další přirozenou společností, ve které se mohou lidé realizovat a rozvíjet, je stát. Stát pak má za úkol lidi podporovat v jejich snahách a rozvoji a umožniti všem vpravdě lidský život. Jedním z úkolů státu je také, aby si lidé svou pílí a prací získali přirozený blahobyť. V neposlední řadě je nadpřirozenou společností v níž člověk žije Církev, která vede člověka k nadpřirozenému cíli. V neposlední řadě je člověk též bytostí duchovní, která baží po pravdě, touží po dobru a kráse.⁸³

Pro srovnání můžeme říci, že předchozí text se zabývá potřebami člověka. Říká, že člověk nepotřebuje k životu pouze materiální hodnoty, ale že ke svému životu potřebuje také rodinu, společnost, stát, aby se mohl plně realizovat a rozvíjet. Na to v následujícím textu navazuje Abraham Maslow svým dělením potřeb.⁸⁴ A všim tím se zabývá sociální práce, která se snaží o saturaci lidských potřeb s ohledem na jedince, sociální skupiny a specifika jejich potřeb.⁸⁵ Příkladem mohou být azylové domy pro osoby bez přístřeší. Pokud se člověk nachází například bez přístřeší, sociální práce poskytuje pomoc prostřednictvím azylových domů pro muže a ženy. V azylových domech se jedná o komplexní pomoc člověku bez přístřeší. A to jednak uspokojením základních fyzických potřeb, je zde možnost se najíst a osprchovat, a dále také možnost seberealizace a sebeuplatnění nabídkou pracovních míst v azylových domech a také se jedná o celkovou sociální práci zaměřenou na zvyšování životní úrovně lidí bez

⁸² Srov. UŠENIČNIK, A. Sociální otázka. Ukázka. *Sociální rozhledy*, 1928-1930, roč. 5. č. 1. s. 22.

⁸³ Srov. UŠENIČNIK, A. Sociální otázka. Ukázka. *Sociální rozhledy*, 1928-1930, roč. 5. č. 1., s. 23.

⁸⁴ Srov. KOVAŘÍK, J. Posuzování potřeb ohroženého dítěte. In MATOUŠEK, O. a kol. *Metody a řízení sociální práce*. Praha: Portál, 2003, s. 208.

⁸⁵ Srov. KOVAŘÍK, J. Posuzování potřeb ohroženého dítěte, s. 210.

přístřeší, zaměřenou na upevňování lidské důstojnosti a ochranu fyzického a duševního zdraví.⁸⁶

Předchozí článek se zmiňuje o prostředí člověka rodině, společnosti a státu, ve které, a díky které se může jedinec rozvíjet. Z následujícího textu pak vyplývá, že na společnost a prostředí klienta se zaměřuje také sociální práce, která se jednak snaží o podporu schopností klienta v návaznosti na zvládání životní situace a také ovlivňování prostředí, ve kterém klient žije ve prospěch klientovy situace. K názornosti použijeme předchozí příklad azylových domů, o kterých se text zmiňuje výše. Klient se nachází bez přístřeší, sociální práce se jej snaží podporovat v hledání řešení stávající situace, kdy se klient nachází bez přístřeší a nabízí mu možnost řešení prostřednictvím azylových domů. Tím jednak ovlivňuje stávající životní situaci člověka a snaží se ji zlepšit a dále tím také ovlivňuje prostředí klienta, ve kterém se klient nachází, tak aby toto prostředí bylo pro situaci klienta vhodnější.

Co se týká návaznosti na část předchozího textu, která se zmiňuje o potřebách člověka, člověk v rámci společnosti, ve které žije, potřebuje saturovat své potřeby. Členěním daných potřeb se zabýval především Abraham Maslow, který rozdělil potřeby na nižší, to je potřeba fyzická (například uspokojit hlad), potřeba bezpečí a uznání. A následně potřeby vyšší to jsou potřeby seberealizace, sebeuplatnění a také potřeba duchovní.⁸⁷ Pokud jsou tyto potřeby neuspokojovány, dochází k deprivaci.⁸⁸ Člověk je ovšem společenským tvorem a jen ve společnosti se může realizovat, a proto také může své potřeby a nedostatky uspokojovat v rámci svého nejbližšího sociálního okolí. Tím je především rodina, kdy v případě nedostatku či krize se člověk uchyluje k rodině. Rodina tak v životě člověka sehrává velmi podstatnou roli. Následně pokud nenachází sociální pomoc či péči v rodině se může uchýlit k blízkým, partnerům, popřípadě známým.⁸⁹

Ovšem sociální otázka, o které se předchozí text zmiňuje na počátku, je otázkou velmi rozsáhlou a interdisciplinární. Nejvíce se dotýká sociální práce a sociální politiky.

⁸⁶ Srov. PĚNKAVA, P. Služby pro bezdomovce. In MATOUŠEK, O. a kol. *Encyklopedie sociální práce*. Praha: Portál, 2013, s. 441.

⁸⁷ Srov. KOVAŘÍK, J. Posuzování potřeb ohroženého dítěte. In MATOUŠEK, O. a kol. *Metody a řízení sociální práce*. Praha: Portál, 2003, s. 208.

⁸⁸ Srov. KOVAŘÍK, J. Posuzování potřeb ohroženého dítěte, s. 210.

⁸⁹ LUCKÁ, Y. Krizová intervence. In MATOUŠEK, O. a kol. *Metody a řízení sociální práce*. Praha: Portál, 2003, s. 129.

Oba obory se společností souvisí a jsou v podstatě součástí dnešní společnosti.⁹⁰ „Obě disciplíny si kladou za cíl jak ekonomickou efektivnost, tak i celkovou efektivitu opatření – intervencí, tedy celkové zamýšlené dopady na cílovou populaci: klienta. Kladou si za cíl sociální fungování, sociální integraci obyvatelstva.“⁹¹ Sociální politika se pak úzce zaměřuje na společnost a využívá pro své programy a práci sociální problém. Cílem sociální politiky je pak těmto sociálním problémům, s kterými se lidé v průběhu života setkávají, čelit a vytvářet vhodné podmínky pro rozvoj jedinců a sociálních skupin.⁹²

Kdežto sociální práce se zaměřuje na jednotlivce, kterého nazývá klientem, skupinu a komunitu. Následně pak na obtížnou životní situaci spojenou s klientem na podporu jeho schopností a zvládnání schopností, též o podporu schopností, a to v kontextu zvládnání životních situací a individuální možnosti zvládnání situace, následně pak na ovlivňování prostředí klienta. Sociální práce a sociální politika mají společné to, že při své práci zohledňují a nahlízejí také jednak v sociální práci na sociální okolí jednotlivce potažmo klienta a v sociální politice na stát a především podporu státu vzhledem ke klientovi či skupině lidí. Opět je zde jak v sociální práci tak politice kladen důraz na společnost a její zohlednění, to můžeme u obou oborů považovat za společné. Sociální práci a sociální politikou se zabýváme také proto, že poskytuje širší pohled na okolnosti lidského života. Život člověka a jeho okolnosti, tak přispívají v sociální práci a sociální politice k dalším výzkumům. A pomáhají se zamýšlet nad tím, jaký druh společnosti vlastně chceme a v čem může být přínos sociální politiky a sociální práce společnosti.⁹³

6.1 Základní směrnice křesťanské nauky sociální

Článek: Základní směrnice křesťanské nauky sociální

⁹⁰ Srov. SMUTEK, M. Sociální politika a sociální práce. In MATOUŠEK, O a kol. *Encyklopedie sociální práce*. Praha: Portál, 2013, s. 166.

⁹¹ Srov. SMUTEK, M. Sociální politika a sociální práce, s. 166.

⁹² Srov. POTŮČEK, M. *Sociální politika*, 30-31.

⁹³ Srov. SMUTEK, M. Sociální politika a sociální práce. In MATOUŠEK, O a kol. *Encyklopedie sociální práce*. Praha: Portál, 2013, s. 166-167.

Autor: Dr. Jos. Kratochvíl.

ČKD, ročník 1931, číslo 4 na stranách 353-368.

Na sociální otázky se také snaží poukázat Josef Kratochvíl v textu z roku 1931, který se zmiňuje o sociální encyklice papeže Lva XIII. *Rerum novarum* (Věci nové). Zde papež popisuje složitou sociální otázku pracujících lidí v továrnách a často i nezletilých dětí. Encyklika říká, že by měli zaměstnavatelé brát větší ohled na zaměstnance. Práce nezletilých je podle této encykliky nepřipustná. A každý kdo pracuje, by měl dostávat plat za svou práci.⁹⁴

Encyklika *Rerum novarum* se zmiňuje také o právu na soukromý majetek, které především socialismus zakazoval. Člověk má právo na vlastnictví z výtěžku své práce, protože ani Bůh nerozděloval člověku majetek, ale nechal na něm samotném, aby si jej rozdělil podle svého uvážení. Encyklika uvádí jak zabránit zneužívání soukromého majetku a to tím, že každý bude zachovávat svá práva, která mu náleží z jeho pozice zaměstnavatele a zaměstnaného, protože podle Boha jsou si všichni rovni, jak sociálně znevýhodnění, tak bohatí.⁹⁵ Zaměstnavatel má ctít práva svých dělníků a nezneužívat je jako otroky a prostředek pro svůj zisk. Dále má zaměstnavatel zajistit zaměstnanci spravedlivou mzdu za odvedenou práci tak, aby postačila jeho rodině k obživě. Také je jeho povinností dávat zaměstnanci práci, která odpovídá jeho fyzickým možnostem a jeho pohlaví. Je také jeho povinností zajistit zaměstnanci odpovídající pracovní volno a jiné náležitosti⁹⁶ A především má každý dbát na křesťanskou lásku jeden k druhému.⁹⁷

Na sociální práci se nezaměřují pouze sociální pracovníci, ale na sociální nedostatky poukazují také papežové ve svých sociálních Encyklikách. První takovou

⁹⁴ KRATOCHVÍL, J. Základní směrnice křesťanské nauky sociální, *časopis katolického duchovenstva*, č. 4, 1931, s. 23-24. [online]. [cit. dne 2. 12. 12]. Dostupné na <http://www.depositum.cz/knihovny/ckd/tiskclanek.php?id=c_19332>.

⁹⁵ KRATOCHVÍL, J. Základní směrnice křesťanské nauky sociální, *časopis katolického duchovenstva*, č. 4, 1931, s. 365. [online]. [cit. dne 4. 12. 12]. Dostupné na <http://www.depositum.cz/knihovny/ckd/tiskclanek.php?id=c_19332>.

⁹⁶ KRATOCHVÍL, J. Základní směrnice křesťanské nauky sociální, *časopis katolického duchovenstva*, č. 4, 1931, s. 363-4. [online]. [cit. dne 4. 12. 12]. Dostupné na <http://www.depositum.cz/knihovny/ckd/tiskclanek.php?id=c_19332>.

⁹⁷ KRATOCHVÍL, J. Základní směrnice křesťanské nauky sociální, *časopis katolického duchovenstva*, č. 4, 1931, s. 367. [online]. [cit. dne 4. 12. 12]. Dostupné na <http://www.depositum.cz/knihovny/ckd/tiskclanek.php?id=c_19332>.

encyklikou je již zmiňovaná *Rerum novarum* (Věci nové), kterou ve svém textu z roku 1931 zmiňuje Josef Kratochvíl. Opět se jedná o poukázání na změny ve společenském zřízení. Tentokrát ale Josef Kratochvíl zmiňuje konkrétní sociální reformu společnosti. V textu od papeže Lva XIII. chce papež, aby byla zrušena práce nezletilých a snížena práce žen, stanovena pevně daná pracovní doba a spravedlivá mzda za práci. A to konkrétně tak, aby postačila jeho rodině na obživu dětí a manželky. A konkrétně pak práce, aby nebyla úporná a odpovídala fyzickým možnostem pracovníka.

Zde se v sociální práci opět mohou odvolat na konkrétně míněné společenské paradigma, žádající reformu společenských postojů na základě změn v postavení zaměstnavatele. O reformním paradigmatu se již před Oldřichem Matouškem zmiňuje Pavel Navrátil. Podle Navrátila je reformní paradigma zaměřeno na vizi společenské rovnosti v různých dimenzích společenského života. A to konkrétně tím způsobem, aby „elita“⁹⁸, to jsou lidé, kteří konkrétně mohou poukázat na společenské nedostatky a možnosti jak je změnit (v tomto případě například papež), ale mohou to být také zřizovatelé sociálních organizací a jejich vedoucí, vyvolávala v lidech potřebu a snahu o zplnomocňování, to znamená, aby se sami snažili měnit svou sociální situaci.⁹⁹

7.1 Vládní nařízení č. 378, ze dne 19. listopadu 1942, o Sociální pomoci pro Čechy a Moravu

Článek: Vládní nařízení č. 378, ze dne 19. listopadu 1942, o Sociální pomoci pro Čechy a Moravu

ČKD, ročník 1943, číslo 1 na stranách 36-37.

Pro Čechy a Moravu se zřizuje v protektorátní době sociální pomoc. Jedná se o vládní nařízení číslo 378 ze dne 19. listopadu 1942. Dozor nad sociální pomocí pro Čechy a Moravu vykonává ministr lidové osvěty, k jeho návrhu prezident propouští a jmenuje pověřence pro sociální pomoc. K ruce má ústřední výbor. Členy tohoto výboru opět povolává se souhlasem ministra lidové osvěty. Sociální pomoc pro Čechy a Moravu podléhá nejvyššímu kontrolnímu řádu. Prostředky potřebné pro provádění sociální

⁹⁸ Srov. Termín „elita“ v tomtéž významu užívá NAVRÁTIL, P. *Teorie a metody sociální práce*, s. 15.

⁹⁹ Srov. NAVRÁTIL, P. *Teorie a metody sociální práce*, s. 15-16.

pomoci pro Čechy a Moravu se opatřují veřejnými sbírkami, pro něž je potřeba povolení ministra lidové osvěty v dohodě s ministrem vnitra. Sociální pomoc pro Čechy a Moravu je osvobozena ode všech poplatků a daní. Ministr lidové osvěty vydá v dohodě s ministrem vnitra veškeré potřebné listiny nutné k provádění sociální pomoci.¹⁰⁰

Předchozí článek se zmiňuje o sociální pomoci za protektorátu. Na předchozí text navazuje následující text, který se zaměřuje na možnosti sociální pomoci v současné době z pohledu sociální práce. Jedná se například o svépomoc pro jedince, vzájemnou pomoc ze strany rodiny či blízkých, a poté sociální pomoc poskytovanou státem ve formě okruhu dávek a některých nestátních organizací poskytujících sociální pomoc v Českých Budějovicích.

Dnešní sociální pomoc může mít v sociální práci různý charakter. Jednak podle toho kdo jí poskytuje. Jestli se jedná o odbornou pomoc, například sociálního pracovníka, či pomoc laickou (člověka-člověku). Nebo podle toho, o jaký druh sociální pomoci se jedná. Mezi nejběžnější typy laické sociální pomoci řadíme vzájemnou pomoc. S tímto typem pomoci je vždy počítáno a to jak v krizové intervenci, tak v sociální práci. Je důležité se vždy zeptat, jestli člověk, který se ocitl v krizi, nemá někoho, kdo by mu mohl pomoci, nebo na koho by se mohl obrátit a komu věří. Vzájemnou pomoc můžeme charakterizovat jako pomoc člověku, který se ocitl v krizi. Ze strany rodiny se může jednat o sociální pomoc například tím, že dotyčnému poskytne zázemí, nebo se může jednat o pomoc ze strany příbuzných či přátel, kteří dotyčného potěší dobrým slovem, nebo poskytnou sociální zázemí či podporu.¹⁰¹

Základním typem sociální odborné pomoci je sociální poradenství. Toto poradenství poskytují státní i nestátní sociální subjekty. Také sociální pracovníci a lidé v pomáhajících profesích. Sociální poradenství dělíme na základní a odborné. Základní sociální poradenství obsahuje informace o dostupnosti sociálních služeb v okolí klienta, který službu požaduje. Základní sociální poradenství musí být aktuální a odpovídající požadavkům klienta. Může obsahovat informace o další odborné pomoci, popřípadě

¹⁰⁰ VLÁDNÍ NAŘÍZENÍ Č. 378. ZE DNE 19. LISTOPADU 1942. O sociální pomoci pro Čechy a Moravu, *časopis katolického duchovenstva*, č. 1, 1943, s. 36-37. [online]. [cit. dne 12. 2. 2013]. Dostupné na < <http://www.depositum.cz/knihovny/ckd/strom.clanek.php?clanek=22907>>.

¹⁰¹ Srov. LUCKÁ, Y. Krizová intervence. In MATOUŠEK, O a kol. *Metody a řízení sociální práce*. Praha: Portál, 2003, s. 129.

kontakty na další odbornou pomoc. Příkladem může být klient azylového domu, který přichází za sociální pracovnící s prosbou, že si našel možnost pracovního uplatnění, ale není si jist, kde se firma, kterou hledá, v Českých Budějovicích nachází. Sociální pracovníce mu místo ukáže na internetové mapě a tuto mapu mu také vytiskne. S doporučením, že pokud by měl ještě nějaký dotaz, může se na ni kdykoliv obrátit. Odborné sociální poradenství poskytuje přímou pomoc při řešení sociálních problémů. Může se jednat o sociální pomoc v poradně pro rodinu a mezilidské vztahy, v občanské poradně, v azylových domech, v odděleních rané péče. Příkladem mohou být rodiče, kterým se narodilo postižené dítě a obrací se na oddělení rané péče s prosbou o radu, jakým způsobem mají postižené dítě vychovávat.¹⁰²

Sociální práce se ovšem neomezuje pouze na sociální poradenství. Existuje také svépomoc, jedná se v podstatě o mechanismy člověka, kterými se snaží sám ze své iniciativy odstranit, popřípadě na chvíli oddálit příčinu problému, či vzniklé krize. Mezi jeden ze způsobů svépomoci řadíme náhradní aktivitu, je poměrně časté, že osoby v krizi se snaží zaměřit na něco odlišného. Například muži zůstávají dlouho v práci, ženy doma nadměrně uklízí. Jinou tendencí je snaha změnit alespoň to, co změnit mohou. Lidé se snaží změnit partnera, zaměstnání. Třetí aktivitou je snaha zapomenout v opojení at' už alkoholu či drog. Takoví lidé v dané aktivitě vidí východisko z beznaděje v alkoholu, či drogách, jako jediné řešení. Obecně se dá říci, že se jedinec v krizi, utíká k dennímu snění, prostě se zamyslí, aby oddálil dané, pro něj zraňující vzpomínky. Nemohu zapomenout a nezmínit se o obranných mechanismech, které většinou jdou ruku v ruce u člověka se svépomocí. Málokdo si uvědomuje jejich dosah a často někdo ani neví, že je používá, v horším případě o co se jedná. Obranné mechanismy totiž často užíváme podvědomě, aniž o tom víme, či tomu napomáháme. Jedním z mechanismů je bagatelizace. Zlehčování a zjednodušování věci, kterou kdybychom si přiznali, nemuseli bychom ji zvládnout. Dalším často užívaným obranným mechanismem je racionalizace. Je hojně užívaná. Jedinec si rozumově zdůvodňuje, proč dělá něco... Příkladem takového chování může být: „Piju, vždyť nikoho blízkého nemám.“ Zrádná je tato situace v tom, že člověk může jednoduše

¹⁰² Srov. HARTL, P. Poradenství. In MATOUŠEK, O a kol. *Metody a řízení sociální práce*. Praha: Portál, 2003, s. 84.

sklouznout k sebelítosti, či částečné, nebo úplné rezignaci k sobě. Rezignace je jednání, kdy člověk nevidí východisko a prostě ponechá všechno svému osudu a nijak se nesnaží sám na sobě pracovat nebo něco měnit. Nejvyhrocenějším a nejhorším způsobem řešení krize je sebevražedné chování, demonstrativní sebevražda, či dokonané suicidium.¹⁰³

Na sociální pomoci se také podílejí státní a nestátní subjekty. Jedním z hlavních subjektů státní sociální pomoci je Ministerstvo práce a sociálních věcí, které zřizuje internetový portál Ministerstva práce a sociálních věcí portál poskytuje informace o jednotlivých odvětvích, dále také dávkách, a možnostech jejich poskytování. Jednak poskytuje nabídku zaměstnání v jednotlivých krajích v sekci zaměstnanost. Zaměřuje se dále například na dávky státní sociální podpory, které upravuje zákon 177/1995.Sb, o státní sociální podpoře. Patří zde přírůvek na dítě, rodičovský příspěvek, příspěvek na bydlení, porodné, pohřebné. Dále dávky hmotné nouze. V hmotné nouzi se ocitá osoba, která objektivně nemá prostředky na živobytí. Jedná se především o dávku doplatku na bydlení, mimořádné okamžité pomoci, příspěvek na živobytí a jiné dávky.¹⁰⁴

Mezi nestátní organizace, které poskytují sociální pomoc, řadíme například Společnost pro ranou péči, která poskytuje rady a sociální pomoc rodičům, kterým se narodilo dítě se zrakovým či jiným postižením. Středisko rané péče se nachází také na Teologické fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích.¹⁰⁵ Dále se v Českých Budějovicích nachází azylový dům pro muže. Poskytuje sociální pomoc a péči lidem bez přístřeší. Mezi služby azylového domu patří základní a odborné sociální poradenství, klienti mohou využít denního centra k poskytnutí hygieny a stravy a pobytu v azylovém domě.¹⁰⁶

¹⁰³ Srov. LUCKÁ, Y. Krizová intervence. In MATOUŠEK, O a kol. *Metody a řízení sociální práce*. Praha: Portál, 2003, s. 128-129.

¹⁰⁴ MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *MPSV*, [online]. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, © 2002 - 2012 [cit. dne 19. 2. 13]. Dostupné na <<http://www.mpsv.cz>>.

¹⁰⁵ SPOLEČNOST PRO RANOU PÉČI, ČESKÉ BUDĚJOVICE. *O nás*, [online]. České Budějovice: Společnost pro ranou péči, České Budějovice, © 2009 [cit. dne 19. 2. 13]. Dostupné na <<http://www.ceskebudejovice.ranapece.cz/>>.

¹⁰⁶ AZYLOVÝ DŮM SV. PAVLA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH. *Úvod*, [online]. České Budějovice: Azylový dům sv. Pavla v Českých Budějovicích [cit. dne 19. 2. 13]. Dostupné na <<http://www.adcb.sweb.cz/index.html>>.

Je možné jmenovat mnohé další, například společnost ARPIDA, která v Českých Budějovicích poskytuje ucelenou pomoc lidem a rodičům, kteří mají dítě se zdravotním postižením. Domnívám se, že nemohu opomenout důvěrně známou metaforu, která říká, pokud má člověk hlad, nedávej mu rybu, ale nauč jej ryby chytat. Já tuto metaforu považuji za základ sociální práce. Vždy mít na zřeteli, že je důležité naučit klienta díky sociální pomoci samostatnosti, aby sám věděl, na koho a s čím se může obrátit.¹⁰⁷

8.1 Sociální týden

Článek: Sociální týden

Autor: a

ČKD, ročník 1947, číslo 4 na stranách 225-226.

Jistý pan a v článku zmiňuje papeže Pia XII, ten se zabývá významem práce. „Rozlišování mezi zaměstnavatelem a dělníkem může snadno přejít v naprosté odloučení obou. Nad těmito protivy stojí práce sama, práce jakožto životní, osobní úkol pro všechny, aby lidská společnost dostala statky a služby, jaké jsou jí potřebné a užitečné.“¹⁰⁸ Takto chápaná práce vede podle papeže Pia XII k opravdovému a vnitřnímu spojení lidí, které může přinést uvolněné společnosti, která postrádá soudržnost znovu formu a strukturu, a upravit vhodně poměr mezi společností a Státem.¹⁰⁹

Mezi článkem papeže Pia XII a reformním paradigmatem spatřujeme shodu. Spojitost mezi článkem papeže Pia XII a současnou sociální prací shledáváme opět shodně jako v rozsáhlé studii Skočdopoleho O působnosti duchovenstva v otázce sociální a jeho první části v reformním paradigmatu. V reformním paradigmatu sociální práce vychází z předpokladu sociálního fungování ve smyslu snahy o to, aby se jedinec

¹⁰⁷ ARPIDA. *Arpida centrum pro rehabilitaci osob se zdravotním postižením o.s.*, [online]. České Budějovice: Arpida, České Budějovice, © 6. května 2013 [cit. dne 20.11. 13]. Dostupné na <<http://www.arpida.cz/index.php/o-n%C3%A1s>>..

¹⁰⁸ A. Sociální týden, *časopis katolického duchovenstva*. č. 4, 1947, s. 225. [online]. [cit. dne 10. 1. 13]. Dostupné na <<http://depositum.cz/knihovny/ckd/strom.clanek.php?clanek=22319>>.

¹⁰⁹ A. Sociální týden, *časopis katolického duchovenstva*. č. 4, 1947, s. 225. [online]. [cit. dne 11. 1. 13]. Dostupné na <<http://depositum.cz/knihovny/ckd/strom.clanek.php?clanek=22319>>.

v sociální práci klient sám svou snahou a přístupem pokusil a podílel na změně společnosti a společenských institucí. A tím se snažil o zrovnoprávnění postavení jedinců a společenských skupin v rámci celé společnosti tak, aby mohl jedinec a tyto společenské skupiny samy svým přístupem ovládat své sociální postavení v rámci dané společnosti.¹¹⁰

Souhrn

Cílem bakalářské práce bylo vyhledat z internetového portálu Depositum Karlovy univerzity články související se současnou sociální prací. Ke zvoleným článkům přidat komentář z pohledu současné sociální práce. Následně oba texty porovnat, v čem se shodují, v čem jsou si odlišné. Články jsou vždy vyhledávány s ohledem na současnou sociální práci či sociální politiku. Je možné například uvést články z časopisu Sociální rozhledy, například článek od Ušaničnicka nazvaný Sociální otázka. Ukázky se zabývá Sociální otázkou, na kterou se zaměřuje současná sociální politika a sociální práce. Článek od Reyla nazvaný Sociální pojištění osob samostatně výdělečně činných se zmiňuje o dávkách důchodového pojištění tak jak je v částečně pozměněné formě známe dnes.

Shody mezi původními články dané doby a současnou sociální prací můžeme spatřovat v několika hlediscích. Tím prvním je, že sociální otázka byla aktuální již v dané době. Zabývá se jí text od Ušaničnicka v časopisu Sociální rozhledy v letech 1928 až 1930. S názvem Sociální otázka. Ukázky. A shodu se současnou sociální prací a politikou spatřujeme právě v zaměření a řešení sociální otázky v kontextu společnosti, kterou se zabývá současná sociální práce a sociální politika. Sociální práce řeší sociální otázku prací s jedincem, kterého nazývá klientem či se skupinou a komunitou a spolu s tím se snaží o podporu klienta ve zvládnání své vlastní životní situace a v návaznosti s tím na ovlivňování společnosti a prostředí, ve kterém klient žije ve prospěch klientovi situace. Sociální politika se pak zaměřuje na daný sociální problém ve společnosti, který

¹¹⁰ Srov. NAVRÁTIL, P. Vybrané teorie sociální práce. In MATOUŠEK, O. a kol. *Základy sociální práce*. Praha: Portál, 2001, s. 187-188.

je předmětem jejího odborného zkoumání.¹¹¹ Cílem sociální politiky je pak těmto sociálním problémům, s kterými se lidé v průběhu života setkávají, čelit a vytvářet vhodné podmínky pro rozvoj jedinců a sociálních skupin.¹¹²

Dále spatřujeme shodu také v základním pojetí některých sociálních dávek v sociální politice. V tehdejší době o těchto dávkách mluví Reyl v časopisu Sociální rozhledy konkrétně v článku Sociální pojištění osob samostatně výdělečně činných z roku 1925 až 1926 a v dávkách sociálního zabezpečení v současné době a jejich definice. Jedná se především o dávky související s pracovní neschopností a dávky sociálního zabezpečení. Pokud tedy oba texty blíže srovnáme, můžeme říci, že nemocenské pojištění znali a měli definováno již v době 1925-1926 mluví o něm Reyl. Také existovalo zabezpečení člověka v období invalidity, ovdovění a osiřené a staří. V základním konceptu existovalo důchodové pojištění tak, jak jej známe dnes. Ovšem v obou pojetích jak současném tak pojetí sociálního pojištění Reyla můžeme také nalézt rozdíly.

Nárok na důchod invalidní se přiznává člověku, který splní čekací lhůtu 36. měsíců. A také je-li invalidní a klesl – li jeho výdělek během posledních tří let pod polovinu průměrného výdělku. Za invalidního se považuje člověk, jehož zdravotní stav pro nemoc vyžaduje alespoň 1. rok lékařského ošetření, nebo pro jiné vady, tělesné či duševní nezpůsobené úmyslně je úplně neschopen výdělku.¹¹³

V současné době, od 1. ledna 2010, existují tři stupně invalidního důchodu. Zavádí je zákon č. 306/2008Sb. který novelizuje zákon 155/1995 Sb. Je zde stanoveno, že pojištěnec je invalidní, jestliže mu kvůli jeho dlouhodobě nepříznivému zdravotnímu stavu poklesla pracovní schopnost nejméně o 35%. Na míře poklesu schopností závisí stupeň invalidity. Člověk je invalidní v I. stupni pokud pracovní schopnost poklesla o 35% nejvíce však o 49%. Ve II. stupni jestliže pracovní schopnost poklesla o 50% nejvíce však o 69%. Ve III. stupni pokud pracovní schopnost poklesla nejméně o 70%.¹¹⁴

¹¹¹ Srov. SMUTEK, M. Sociální politika a sociální práce. In MATOUŠEK, O. a kol. *Encyklopedie sociální práce*. Praha: Portál, 2013, s. 166-167.

¹¹² Srov. POTŮČEK, M. *Sociální politika*, s. 30-31.

¹¹³ Srov. REYL. Sociální pojištění osob samostatně výdělečně činných, *Sociální rozhledy*, 1925-1926, roč. 1. č. 1. s. 4-5.

¹¹⁴ Srov. MPSV. Invalidní důchody. *Sociální práce/sociální práce*, 2010, roč. 10, č. 4. s. 41-43.

Důchod starobní rovnající se invalidnímu důchodu náleží člověku, který dosáhl 65 let věku. K důchodu invalidnímu a starobnímu poskytuje se osobě pobírající dávku za každé dítě do 17 let příspěvek, který činí desetinu starobního nebo invalidního důchodu.
115

Podmínky nároku na starobní důchod se odvíjejí od dosažení potřebného věku pro odchod do důchodu a získání potřebné doby pojištění pro odchod do důchodu. Odchod do důchodu a potřebná doba pojištění se neustále zvyšují. U žen již nehraje roli počet dětí.¹¹⁶

Vdovský důchod rovnající se polovině důchodu invalidního se přizná vdově, která se stala invalidní v době úmrtí manžela nebo po něm a její výdělečná činnost klesla pod polovinu průměrného výdělku v době posledních 3 let. Obdobně je tomu u důchodu vdovce. Sirotčí důchod u sirotků jednostranně osiřelých rovná se jedné pětině invalidního důchodu a u sirotků oboustranně osiřelých dvěma pětinám invalidního důchodu. A poskytuje se dětem popřípadě vnukům rodiče po dobu 17 let věku dítěte. Pojišťovna může místo dávek zavést také léčení, aby byla výdělečná schopnost důchodce obnovena či přestal být handicapovaný.¹¹⁷

Cílem vdovského a vdoveckého důchodu je kompenzovat muži či ženě ztrátu pravidelných příjmů rodiny z důvodu úmrtí manžela či manželky. Vdovský či vdovecký důchod se pobírá po dobu jednoho roku. Činí polovinu důchodu zemřelého či důchodu, na který by měl v době úmrtí nárok.¹¹⁸

Nárok na sirotčí důchod má dítě zemřeli-li mu rodič či osvojitel dítěte. Sirotčí důchod činí čtyřicet procent starobního či plného invalidního důchodu, na který by měl zemřelý nárok. Nezaopatřené dítě pobírá sirotčí důchod nejvýše do 26 let, pokud studuje. Nárok na důchod zaniká uplynutím doby nároku či osvojením dítěte.¹¹⁹

Ovšem v člancích můžeme vnímat také rozdíly. Například článek Reyla již nevyjmenovává konkrétně dávky úrazového pojištění. U současného článku o sociální politice od Vojtěcha Krebse jsou tyto dávky zmiňovány. Reyl například zmiňuje, že

¹¹⁵ Srov. MPSV. Invalidní důchody. *Sociální práce/sociální práce*, 2010, roč. 10, č. 4. s. 41-43.

¹¹⁶ KREBS, V. a kol. *Sociální politika*, s. 171-172.

¹¹⁷ Srov. REYL. Sociální pojištění osob samostatně výdělečně činných, *Sociální rozhledy*, 1925-1926, roč. 1. č. 1. s. 4-5.

¹¹⁸ KREBS, V. a kol. *Sociální politika*, s. 177-178.

¹¹⁹ Tamtéž, s. 178.

k důchodu invalidnímu a starobnímu pobírá každá osoba, která vychovává dítě do 17 let ještě dávku k tomuto důchodu. O tom se článek v současnosti nezmiňuje. Domnívám se, že se taková dávka neposkytuje v současné době. Dále pak v současné době vdova ani vdovec nemusí být invalidní, aby jim mohl být poskytnut důchod, jak se o tom zmiňuje článek od Reyla. A v současné době může být sirotčí důchod dítěti poskytován až do 26 let věku, pokud se jedná o nezaopatřené dítě. To znamená dítě, které po 18 roku věku studuje a nevykonává žádnou výdělečnou činnost. Předchozí článek se rovněž také nezmiňuje o době pojištění, která je nutná pro odchod do starobního důchodu. V současnosti se odchod do starobního důchodu odvíjí ze dvou složek potřebné doby pojištění a dosažení důchodového věku. Obě tyto složky starobního důchodu se mají zvyšovat.

Shodu v pojetí současné sociální práce a článků z daného období spatřujeme také v reformním paradigmatu. V reformním paradigmatu současná sociální práce vychází z předpokladu sociálního fungování ve smyslu snahy o to, aby se jedinec v sociální práci klient sám svou snahou a přístupem pokusil a podílel na změně společnosti a společenských institucí. A tím se snažil o zrovnoprávnění postavení jedinců a společenských skupin v rámci celé společnosti, tak, aby mohl jedinec a tyto společenské skupiny samy svým přístupem ovládat své sociální postavení v rámci dané společnosti.

120

Uvedenou shodu mezi současnou sociální prací a články z uvedené doby spatřujeme například v článku Sociální týden z roku 1947. Kdy jistý autor pod značkou a zmiňuje papeže Pia XII, ten se zabývá významem práce. „Rozlišování mezi zaměstnavatelem a dělníkem může snadno přejít v naprosté odloučení obou. Nad těmito protivami stojí práce sama, práce jakožto životní, osobní úkol pro všechny, aby lidská společnost dostala statky a služby, jaké jsou jí potřebné a užitečné.“¹²¹ Takto chápaná práce vede podle papeže Pia XII k opravdovému a vnitřnímu spojení lidí, které může

¹²⁰Srov. NAVRÁTIL, P. Vybrané teorie sociální práce. In MATOUŠEK, O. a kol. *Základy sociální práce*. Praha: Portál, 2001, s. 187-188.

¹²¹ A. Sociální týden, *časopis katolického duchovenstva*. č. 4, 1947, s. 225. [online]. [cit. dne 10. 1. 13]. Dostupné na <<http://depositum.cz/knihovny/ckd/strom.clanek.php?clanek=22319>>.

přinést uvolněné společnosti, která postrádá soudržnost znovu formu a strukturu a upravit vhodně poměr mezi společností a Státem.¹²²

Dále také v části dlouhé studie Antonína Skočdopoleho nazvané O působnosti duchovenstva v otázce sociální z roku 1906. Skočdopole poukazuje na rozvrat společnosti, ve které panuje nemravnost, a lidé jsou ovládáni po celém světě vášněmi. Tohle všechno se podle něj nejvíce projevuje v sociální oblasti. Sociální otázka je podle něj nejasná a měl by se upravit společenský řád tak, aby vyhověl oběma stranám, jak státu, tak lidem, aby byl zajištěn oboustranný blahobyt. Naráží zde na nepoměry mezi bohatými a chudými, a snaží se o úpravu společenských poměrů. První a zásadní otázkou je pro něj v oblasti sociální otázka hospodářská a otázka solidarity bohatých s chudými a vyrovnání společenských poměrů.¹²³

Na těchto příkladech porovnávání některých vybraných článků z dané doby se současným pojetím sociální práce a sociální politiky je uveden postup při realizaci cíle bakalářské práce. Jsou vybrány pouze některé části, protože celý výčet by vzhledem k rozsahu práce nebyl možný.

¹²² A. Sociální týden, *časopis katolického duchovenstva*. č. 4, 1947, s. 225. [online]. [cit. dne 11. 1. 13]. Dostupné na <<http://depositum.cz/knihovny/ckd/strom.clanek.php?clanek=22319>>.

¹²³ SKOČDOPOLE, A. O působnosti duchovenstva v otázce sociální, *časopis pro katolické duchovenstvo*. č. 1, 1906, s. 8. [online]. [cit. dne 21. 10. 12]. Dostupné na <http://www.depositum.cz/knihovny/ckd/tiskclanek.php?id=c_21251>.

ZÁVĚR

Cíl bakalářské práce tedy vyhledat ve zdrojích Depositum Karlovy univerzity a v časopisu Sociální rozhledy články, související se současnou sociální prací v daném časovém úseku, tedy letech 1900 -1948. Dané články komentovat z pohledu současné sociální práce a sociální politiky. A mezi tyto články vložit komentář v čem se shodují, popřípadě v čem jsou oba texty, jak z daného období, tak pohled současné sociální práce a sociální politiky odlišné, je realizován a naplňován v celé bakalářské práci. Bakalářská práce obsahuje celkem 12 článků poslední kapitolou je Souhrn. Články jsou řazeny vzestupně podle roku vydání. Prvním článkem je článek z roku 1906 a posledním článek z roku 1947. V kapitole s názvem Souhrn je na příkladech některých vybraných článků uveden postup při naplňování cíle bakalářské práce. Hypotézu, která byla stanovena v rámci cíle bakalářské práce, a díky které bylo také dané období zvoleno. Tedy: „Byla sociální pomoc realizována také v období první nebo druhé světové války?“ Je možné potvrdit. A to na základě Vládního nařízení z roku 1942. Kdy v období protektorátu byla realizována a koordinována sociální pomoc v rámci Moravy a Čech, kterou v tehdejší době zaštiťoval ministr lidové osvěty.¹²⁴

¹²⁴ VLÁDNÍ NAŘÍZENÍ Č. 378. ZE DNE 19. LISTOPADU 1942. O sociální pomoci pro Čechy a Moravu, *časopis katolického duchovenstva*, č. 1, 1943, s. 36-37. [online]. [cit. dne 12. 2. 2013]. Dostupné na < <http://www.depositum.cz/knihovny/ckd/strom.clanek.php?clanek=22907>>.

SEZNAM LITERATURY

JOBÁGYOVÁ, D. Rodina a spoločnosť. In DRAGANOVÁ, H. a kol. *Sociálna starostlivosť*. Martin Slovensko: Osvěta v Martině, 2006.

ISBN 978-80-8063-240-3.

KOZLOVÁ, L. *Sociální služby*. 1. vyd. Praha: Triton, 2005. ISBN 80-7254-662-7.

KREBS, V. a kol. *Sociální politika*. 1. vyd. Praha: CODEX, 1997. ISBN 80-85963-33-7.

KREBS, V. a kol. *Sociální politika*. 3. vyd. Praha: ASPI, 2005. ISBN 80-7357-050-5.

MATOUŠEK, O. a kol. *Encyklopedie sociální práce*. 1. vyd. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0366-7.

MATOUŠEK, O. a kol. *Metody a řízení sociální práce*. 1. vyd. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-548-2.

MATOUŠEK, O. *Slovník sociální práce*. 2. vyd. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-368-0.

MATOUŠEK, O.; KOLÁČKOVÁ, J.; KODYMOVÁ, P. *Sociální práce v praxi: Specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. 1. vyd. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-002-X.

NAVRÁTIL, P. *Teorie a metody sociální práce*. 1. vyd. Brno: Marek Zeman, 2001. ISBN 80-90-30-70-0-0.

NAVRÁTIL, P. Vybrané teorie sociální práce. In MATOUŠEK, O. a kol. *Základy sociální práce*. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-473-7.

POTŮČEK, M. *Sociální politika*. 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 1995. ISBN 80-85850-01-X.

SOTONIAKOVÁ, E. *Teorie a metody sociální práce*. 1. vyd. Ostrava: Ostravská univerzita, 2005. ISBN 80-7368-118-8.

Zákony:

Zákon č. 359/1999. Sb., *o sociálně-právní ochraně dětí*, ve znění platném k 1. 4. 2000.

Zákon č. 108/2006 Sb., *o sociálních službách*, ve znění platném k 1. 1. 2007.

Zákon č. 315/2004 Sb., *zákon kterým se mění zákon o státní sociální podpoře, o rodině a zákon o sociálně právní ochraně dětí*, ve znění platném k 27. 5. 2004.

Časopisy:

KUJEVSKÁ, L.; DUNDROVÁ, M. Penitenciární sociální práce před propuštěním odsouzeného na svobodu. *Sociální práce/sociální práce*, 2012, roč. 12. č. 2. ISSN 1213-6204.

MPSV. Invalidní důchody. *Sociální práce/sociální práce*, 2010, roč. 10, č. 4. ISSN 1213-6204.

REYL. Sociální pojištění osob samostatně výdělečně činných, *Sociální rozhledy*, 1925-1926, roč. 1. č. 1.

UŠENIČNIK, A. Sociální otázka. Ukázka. *Sociální rozhledy*, 1928-1930, roč. 5. č. 1.

Internetové zdroje Depositum Karlovy Univerzity:

A. Sociální týden, *časopis katolického duchovenstva*. č. 4, 1947, s. 225. [online]. [cit. dne 10. 1. 13]. Dostupné na <<http://depositum.cz/>>.

A. Sociální týden, *časopis katolického duchovenstva*. č. 4, 1947, s. 225. [online]. [cit. dne 11. 1. 13]. Dostupné na <<http://depositum.cz/>>.

HANUŠ, J. Sociální křesťanské hnutí ve Francii, *časopis katolického duchovenstva*, č. 7, 8, 1920, s. 195. [online]. [cit. dne 10. 1. 13]. Dostupné na <<http://www.depositum.cz/>>.

HRONEK, J. Sociální péče obecní, *časopis katolického duchovenstva*, č. 2, 1924, s. 156. [online]. [cit. dne 10. 1. 13]. Dostupné na <<http://www.depositum.cz/>>.

KRATOCHVÍL, J. Základní směrnice křesťanské nauky sociální, *časopis katolického duchovenstva*, č. 4, 1931, s. 23-24. [online]. [cit. dne 2. 12. 12]. Dostupné na <<http://www.depositum.cz/>>.

KRATOCHVÍL, J. Základní směrnice křesťanské nauky sociální, *časopis katolického duchovenstva*, č. 4, 1931, s. 365. [online]. [cit. dne 4. 12. 12]. Dostupné na <<http://www.depositum.cz/>>.

KRATOCHVÍL, J. Základní směrnice křesťanské nauky sociální, *časopis katolického duchovenstva*, č. 4, 1931, s. 363-4. [online]. [cit. dne 4. 12. 12]. Dostupné na <<http://www.depositum.cz/>>.

KRATOCHVÍL, J. Základní směrnice křesťanské nauky sociální, *časopis katolického duchovenstva*, č. 4, 1931, s. 367. [online]. [cit. dne 4. 12. 12]. Dostupné na < <http://www.depositum.cz/>>.

SKOČDOPOLE, A. O působnosti duchovenstva v otázce sociální, *časopis pro katolické duchovenstvo*. č. 1, 1906, s. 8. [online]. [cit. dne 21. 10. 12]. Dostupné na < <http://www.depositum.cz/>>.

SKOČDOPOLE, A. O působnosti duchovenstva v otázce sociální, *časopis pro katolické duchovenstvo*. č. 1, 1906, s. 9. [online]. [cit. dne 21. 11. 13]. Dostupné na < <http://www.depositum.cz/>>.

SKOČDOPOLE, A. O působnosti duchovenstva v otázce sociální, *časopis pro katolické duchovenstvo*. č. 1, 1906, s. 9. [online]. [cit. dne 21. 11. 13]. Dostupné na < <http://www.depositum.cz/>>.

SKOČDOPOLE, A. O působnosti duchovenstva v otázce sociální, *časopis pro katolické duchovenstvo*. č. 3, 1906, s. 168. [online]. [cit. dne 19. 11. 12]. Dostupné na < <http://www.depositum.cz/> >.

SKOČDOPOLE, A. O působnosti duchovenstva v otázce sociální, *časopis katolického duchovenstva*, č. 4, 1906, s. 253. [online]. [cit. dne 25.11.12]. Dostupné na <<http://www.depositum.cz/>>.

SKOČDOPOLE, A. O působnosti duchovenstva v otázce sociální, *časopis katolického duchovenstva*, č. 4, 1906, s. 252. [online]. [cit. dne 22. 10. 12]. Dostupné na <<http://www.depositum.cz/>>.

SKOČDOPOLE, A. O působnosti duchovenstva v otázce sociální, *časopis katolického duchovenstva*, č. 4, 1906, s. 252. [online]. [cit. dne 19. 11. 12]. Dostupné na <<http://www.depositum.cz/>>.

SKOČDOPOLE, A. O působnosti duchovenstva v otázce sociální, *časopis katolického duchovenstva*, č. 4, 1906, s. 252. [online]. [cit. dne 19. 11. 12]. Dostupné na <<http://www.depositum.cz/>>.

SKOČDOPOLE, A. O působnosti duchovenstva v otázce sociální, *časopis katolického duchovenstva*, č. 4, 1906, s. 254. [online]. [cit. dne 25. 11. 12]. <<http://www.depositum.cz/>>.

SKOČDOPOLE, A. O působnosti duchovenstva v otázce sociální, *časopis katolického duchovenstva*, č. 4, 1906, s. 256. [online]. [cit. Dne 29. 11. 12]. Dostupné na <<http://www.depositum.cz/>>.

SKOČDOPOLE, A. O působnosti duchovenstva v otázce sociální, *časopis katolického duchovenstva*, č. 4, 1906, s. 257. [online]. [cit. dne 29. 11. 12]. Dostupné na <<http://www.depositum.cz/>>.

SKOČDOPOLE, A. O působnosti duchovenstva v otázce sociální, *časopis katolického duchovenstva*, č. 4, 1906, s. 257. [online]. [cit. dne 29. 11. 12]. Dostupné na <<http://www.depositum.cz/>>.

VLÁDNÍ NAŘÍZENÍ Č. 378. ZE DNE 19. LISTOPADU 1942. O sociální pomoci pro Čechy a Moravu, *časopis katolického duchovenstva*, č. 1, 1943, s. 36-37. [online]. [cit. dne 12. 2. 2013]. Dostupné na <<http://www.depositum.cz/>>.

Ostatní internetové zdroje:

ARPIDA. *Arpida centrum pro rehabilitaci osob se zdravotním postižením o.s.*, [online]. České Budějovice: Arpida, České Budějovice, © 6. května 2013 [cit. dne 20. 11. 13]. Dostupné na <<http://www.arpida.cz/>>.

AZYLOVÝ DŮM SV. PAVLA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH. *Úvod*, [online]. České Budějovice: Azylový dům sv. Pavla v Českých Budějovicích [cit. dne 19. 2. 13]. Dostupné na <<http://www.adcb.sweb.cz/>>.

AZYLOVÝ DŮM SV. PAVLA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH. *Sponzoři*, [online]. České Budějovice: Azylový dům sv. Pavla v Českých Budějovicích, [cit. dne 23. 2. 13]. Dostupné na <<http://www.adcb.sweb.cz/>>.

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *MPSV*, [online]. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, © 2002 - 2012 [cit. dne 19. 2. 13]. Dostupné na <<http://www.mpsv.cz/>>.

MPSV. *Sociální tematika*. [online]. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, © 2002 - 2012. [cit. dne 12. 3. 13]. Dostupné na <<http://www.portal.mpsv.cz/>>.

MPSV. *Příjmy a životní úroveň*, [online]. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, Poslední aktualizace 20. 12. 2013 [cit. dne 3. 3. 13]. Dostupné na <<http://www.mpsv.cz/>>.

MPSV. *Nezaměstnanost*, [online]. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, © 2013 [cit. dne 3. 3. 13]. Dostupné na < <http://www.socialnireforma.mpsv.cz/>>.

OBČANSKÁ PORADNA PŘI JIHOČESKÉ ROZVOJOVÉ O.P.S. *Občanská poradna*. Občanská poradna. [online]. České Budějovice: Občanská poradna při jihočeské rozvojové o.p.s., © 2011 [cit. dne 6. 12. 12]. Dostupné na <<http://www.obcanskeporadenstvi.cz/>>.

SALESIÁNSKÉ STŘEDISKO MLÁDEŽE-DŮM DĚTÍ A MLÁDEŽE ČESKÉ BUDĚJOVICE. *Cíle a poslání*, [online]. České Budějovice: Salesiánské středisko mládeže-dům dětí a mládeže České Budějovice, © 2013 [cit. dne 10. 3. 13]. Dostupné na < <http://www.sasmcb.cz/>>.

SPOLEČNOST PRO RANOU PÉČI, ČESKÉ BUDĚJOVICE. *O nás*, [online]. České Budějovice: Společnost pro ranou péči, České Budějovice, © 2009 [cit. dne 19. 2. 13]. Dostupné na < <http://www.ceskebudejovice.ranapece.cz/>>.

ABSTRAKT

HANNIG, L. Sociální práce v dějinách pastorace v letech 1900 - 1948. České Budějovice 2014. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra Praktické teologie. Vedoucí práce Dr. Ing. Alois Křišťan, Th.D.

Klíčová slova: sociální práce, paradigmaty v sociální práci, zákon o sociálních službách, sociální politika, sociální dávky.

Bakalářská práce se zaměřuje na vyhledávání článků z uvedeného období. Tyto články obsahují sociální tematiku a jsou dostupné na internetovém portálu: Depositum Karlovy Univerzity v sekci Českého katolického duchovenstva. Vyhledané články budou řazeny podle roku vydání od nejstaršího po nejnovější. A následně reflektovány z hlediska současné sociální práce. V čem je rozdíl, v čem se uvedené články shodují. Bakalářská práce obsahuje také články z časopisu Sociální rozhledy, který je také zaměřen na sociální tematiku. Články jsou opět posuzovány z pohledu současné sociální práce v čem jsou shodné, nebo odlišné.

ABSTRACT

HANNIG, L. Social Work in the History of Pastoral Care in 1900 - 1948. České Budějovice 2014. Bachelor thesis. University of South Bohemia in České Budějovice. Faculty of Theology. Department of Practical Theology. Supervisor Dr. Ing. Alois Křišťan, Th.D.

Keywords: social work, paradigms in social work, social services act, social policy, social benefits.

This bachelor thesis focuses on searching texts from the mentioned period. These texts deal with social work and they are available on Charles University Depositum Website, Czech Catholic Clergy Section. These texts will be chronologically arranged from the oldest to the newest ones and subsequently reflected in terms of contemporary social work. How they differ, what they have in common. The bachelor thesis also contains articles from the journal Social Perspectives, which also focuses on social issues. The articles are again assessed from the perspective of contemporary social work, if they accord or differ from the contemporary views.